

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ
У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»**

Харків
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ
У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»**

(за вибором)

для студентів 1 курсу денної форми навчання
другого (магістерського)
освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»

**Харків
2021**

Методичні матеріали та завдання до практичних занять з навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у сфері економіки» (за вибором) для студентів 1 курсу денної форми навчання другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081«Право» / уклад.: О. Г. Колб, О. В. Новіков. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 146 с.

У к л а д а ч і : О. Г. Колб
О. В. Новіков

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2021

ВСТУП

Мета вивчення навчальної дисципліни “Запобігання злочинам у сфері економіки”, що пропонується студентам на вибір, полягає в формуванні системи знань про злочинність у сфері економіки, окремі її прояви, причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки, організаційні та правові засади функціонування системи запобігання злочинності у сфері економіки, набуття здатності розв’язувати під час навчання складні задачі і проблеми, пов’язані із застосуванням законодавства щодо запобігання і протидії злочинності у сфері економіки, активізація аналітичної та науково-дослідницької діяльності студентів, а також формування практичних навичок діяльності правника.

Завданнями навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є:

- розуміння сутності та форм проявів злочинності у сфері економіки;
- вивчення міжнародних нормативно-правових актів та національного законодавства у сфері боротьби з кримінальними правопорушеннями у сфері економіки;
- формування навичок аналізу сучасного стану і тенденцій поширення злочинності у сфері економіки в Україні і світі;
- набуття знань про правовий статус суб’єктів запобігання та протидії злочинності у сфері економіки;
- визначення теоретичних і прикладних проблем запобігання та протидії злочинності у сфері економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Запобігання злочинам у сфері економіки” студенти *повинні*:

мати уявлення:

- про сучасний стан і тенденції поширення в Україні злочинності у сфері економіки;
- про причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки;
- про зміст інституційних моделей і стратегій запобігання та протидії злочинності у сфері економіки у світі;
- про правовий статус суб’єктів запобігання та протидії

злочинності у сфері економіки та зміст їх діяльності;

знати:

- поняття й ознаки злочинності у сфері економіки та форми її прояву;

- проблеми, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері економічної безпеки;

- міжнародні стандарти та механізми запобігання та протидії злочинності у сфері економіки;

- керівні принципи, стратегічні пріоритети і превентивні механізми впливу на злочинність у сфері економіки;

вміти:

- здійснювати кримінологічний аналіз структурованих і неструктурованих даних, пов'язаних із злочинною діяльністю суб'єктів господарювання;

- доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію щодо видів злочинності у сфері економіки та заходи запобігання їм, а також розуміти їх вплив на національну безпеку та інші об'єкти правового захисту;

- визначати проблеми у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом;

- надавати відповідні професійні консультації з питань дотримання прав, свобод та законних інтересів громадян і юридичних осіб під час здійснення заходів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки, а також використовувати результати наукових досліджень для розробки пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства;

- надавати кримінологічну характеристику окремим видам злочинності у сфері економіки та визначати заходи запобігання їм;

володіти навичками:

- аналізу ключових рис осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері економіки;

- встановлення впливу транснаціональних корпорацій на тінізацію світової економіки.

Опанування навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у сфері економіки» сприятиме суттєвому підвищенню загального рівня підготовки правників, розвитку аналітичних здібностей, удосконаленню володіння компетентностями, що забезпечить у

подальшому їх належний професійний рівень.

1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I					
Теоретичні і прикладні проблеми запобігання злочинності у сфері економіки					
1.	Злочинність у сфері економіки: поняття, ознаки, види форми прояву, сучасний стан та тенденції розвитку	7	2	2	3
2.	Аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень суб'єктами господарювання у сфері економіки.	7	2	2	3
3.	Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки, а також заходи щодо їх нейтралізації	7	2	2	3
4.	Суб'єкти запобігання та протидії економічній злочинності	7	2	2	3
5.	Міжнародні стандарти та найкращі зарубіжні практики запобігання злочинності у сфері економіки	7	2	2	3
Разом		35	10	10	15
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II					
Запобігання та протидія окремим проявам злочинності у сфері економіки					
6.	Кримінологічна характеристика та	7	2	2	3

	запобігання окремим видам злочинності у сфері економіки				
7.	Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.	6	0	2	4
8.	Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.	6	0	2	4
9.	Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції	6	0	2	4
Разом		25	2	8	15
Усього (I, II змістові модулі)		60	12	18	30

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого
права Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 1 від 03 вересня
2021р.)

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»

I. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Злочинність у сфері економіки: поняття, ознаки, види форми прояву, сучасний стан та тенденції розвитку.

Поняття, ознаки злочинності у сфері економіки та її правова природа. Форми прояву злочинності у сфері економіки. Сучасний стан і тенденції поширення злочинності у сфері економіки в Україні і світі. Види злочинності у сфері економіки. Типові кримінальні схеми і технології протиправної діяльності суб'єктів господарювання. Заходи запобігання і протидії злочинності у сфері економіки.

Аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень суб'єктами господарювання у сфері економіки.

Ідентифікація, аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки. Загальні положення застосування ризик-орієнтованого підходу щодо оцінки змісту злочинності. Вплив економічної злочинності на національну безпеку та інші об'єкти правового захисту, а також на тінізацію світової економіки.

Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки, а також заходи щодо їх нейтралізації.

Поняття та види причин і умов, які сприяють, вчиненню кримінальних правопорушень у сфері економіки. Проблеми запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом. Проблеми, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері економічної безпеки, а також відповідних стратегій у цьому напрямі.

Суб'єкти запобігання та протидії економічній злочинності.

Поняття суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки та їх види. Правовий статус та нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки. Зміст діяльності, пов'язаної із запобіганням і протидією протиправним посяганням на економіку з боку суб'єктів господарювання, з урахуванням міжнародних інституцій та стандартів.

Міжнародні стандарти та найкращі зарубіжні практики запобігання злочинності у сфері економіки.

Загальна характеристика міжнародних стандартів запобігання та протидії злочинності у сфері економіки. Роль та місце Конвенцій ООН, Ради Європи, ЄС і стандартів FATF у правовому механізмі запобігання і протидії злочинності у сфері економіки в Україні та світі. Система міжнародних органів та організацій, що здійснюють запобігання та протидію злочинності у сфері економіки, та їх взаємодія і координація діяльності між собою.

II. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ ОКРЕМИМ ПРОЯВАМ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Кримінологічна характеристика та запобігання окремим видам злочинності у сфері економіки.

Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти бюджетної системи. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку переміщення предметів через митний кордон України. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти прав кредиторів. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку приватизації. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки.

Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю. Запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Запобігання кримінальним правопорушенням проти системи

оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції. Запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

3. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Злочинність у сфері економіки: поняття, ознаки, види форми прояву, сучасний стан та тенденції розвитку.

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки злочинності у сфері економіки та її правова природа.
2. Форми прояву злочинності у сфері економіки.
3. Сучасний стан і тенденції поширення злочинності у сфері економіки в Україні і світі.
4. Види злочинності у сфері економіки.
5. Типові кримінальні схеми і технології протиправної

діяльності суб'єктів господарювання.

6. Заходи запобігання і протидії злочинності у сфері економіки.

Завдання

1.1. У чому полягає сутність і зміст поняття економічної злочинності?

1.2. Назвіть та охарактеризуйте ознаки економічної злочинності.

1.3. Які форми прояви економічної злочинності? Дайте їх коротку характеристику.

1.4. Охарактеризуйте сучасний стан і тенденції поширення економічної злочинності в Україні.

1.5. Назвіть сучасні тенденції економічної злочинності у світі.

1.6. У чому полягає теоретичне та прикладне значення поняття економічної злочинності?

1.7. У чому проявляється правова природа економічної злочинності?

Література до теми 1

1. Кримінологія : підручник / [Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисоседа ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

2. Тимошенко В.І., Шакун В.І. Теоретичні основи кримінології: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

3. Кримінологія: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін.; за заг. ред. В. В. Чернея, О. М. Джужі. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 612 с.

4. Проблеми розслідування економічних злочинів: навчальний посібник / В.М. Попович, М.В. Попович. К.: Юрінком Інтер, 2016. 351 с.

5. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : монографія. Харків: Право, 2016. 192 с.

6. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Глобалізація: світова економіка та українські реалії: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 224 с.

Тема 2. Аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень суб'єктами господарювання у сфері економіки.

Питання для обговорення

1. Ідентифікація, аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки.

2. Загальні положення застосування ризик-орієнтованого підходу щодо оцінки змісту злочинності.

3. Вплив економічної злочинності на національну безпеку та інші об'єкти правового захисту, а також на тінізацію світової економіки.

Завдання

2.1. Розкрийте сутність ідентифікації вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки.

2.2. В чому полягає зміст аналізу ризиків вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки?

2.3. Розкрийте сутність змісту оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки.

2.4. Охарактеризуйте загальні положення застосування ризик-орієнтованого підходу щодо оцінки змісту злочинності.

2.5. У чому полягає вплив економічної злочинності на національну безпеку?

2.6. Як впливає економічна злочинність на інші об'єкти правового захисту?

2.7. У чому виражається вплив економічної злочинності на тінізацію світової економіки?

2.8. У чому полягає теоретичне та практичне значення аналізу та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень суб'єктами господарювання у сфері економіки.

Література до теми 2

1. Кримінологія : підручник / [Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєда ін.]; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

2. Дрьомін В.М. Злочинність як соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства: моног. Одеса : Юрид. літ., 2009. 616 с.

3. Лукашевич С.Ю. Моделювання трендів злочинності // Вісник Чернівецького ф-ту Нац. ун-ту «Одеська юрид. акад.». 2018. № 3. С. 103–111.

4. Вербенський М.Г., Кулик О.Г., Наумова І.В. Кримінальна ситуація в Україні: основні тенденції: 2020 рік моног. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 144 с.

5. Оболенцев В.Ф. Системний аналіз та моделювання системи запобігання злочинності в Україні: моног. Харків: Юрайт, 2021. 192 с.

6. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : Наказ Ген. Прокурора України від 06.04.2016 № 139 (у ред. від 31.01.2019).

7. Проблеми розслідування економічних злочинів: навчальний посібник / В.М. Попович, М.В. Попович. К.: Юрінком Інтер, 2016. 351 с.

Тема 3. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки, а також заходи щодо їх нейтралізації.

Питання для обговорення

1. Поняття та види причин і умов, які сприяють, вчиненню кримінальних правопорушень у сфері економіки.

2. Проблеми запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом.

3. Проблеми, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері економічної безпеки, а також відповідних стратегій у цьому напрямі.

Завдання

3.1. Охарактеризуйте зміст поняття та види причин, які породжують вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки

3.2. Назвіть умови, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у сфері економіки.

3.3. У чому полягає сутність проблем запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом?

3.4. Які проблеми виникають у процесі формування

державної політики у сфері економічної безпеки?

3.5. Назвіть проблеми, які виникають у ході реалізації державної політики у сфері економічної безпеки.

3.6. Які проблеми мають місце в процесі розробки та реалізації відповідних стратегій щодо запобігання та протидії економічній злочинності в Україні?

3.7. У чому полягає теоретичне та практичне значення встановлення причин та умов вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки, а також заходів щодо їх нейтралізації?

Література до теми 3

1. Національна стратегія у сфері прав людини: затверджена Указом Президента України від 24 березня 2021 року №119/2021.

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>

2. Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)". Проект Закону України від 02.06.2021 №5599. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72105

3. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 року. Ратифіковано із заявами і застереженнями Законом України від 17.12.1997 № 738/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text

4. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. Г. Колб та ін. ; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : «Право», 2020. 382 с.

5. Проблеми розслідування економічних злочинів: навчальний посібник / В.М. Попович, М.В. Попович. К.: Юрінком Інтер, 2016. 351 с.

6. Горбач Л. М., Плотніков О. В. Глобалізація: світова економіка та українські реалії: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 224 с.

7. Скакун Т. О. Економічні злочини: сутнісні ознаки та криміналістичний аналіз їх вчинення. Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. 2018. chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F%2Fwww.economy.nayka.com.ua%2Fpdf%2F3_2018%2F155.pdf&clen=139190&chunk=true.

8. Співак О. Бюро економічної безпеки України: що передбачає прийнятий закон та які можливі наслідки для бізнесу. Рада бізнес-омбудсмена. <https://boi.org.ua/publications/press/1367-byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-ukrayini-csho-peredbachaye-prijnyatij-zakon-ta-yaki-mozhlivi-naslidki-dlya-biznesu/>

Тема 4. Суб'єкти запобігання та протидії економічній злочинності.

Питання для обговорення

1. Поняття суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки та їх види.

2. Правовий статус та нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки.

3. Зміст діяльності, пов'язаної із запобіганням і протидією протиправним посяганням на економіку з боку суб'єктів господарювання, з урахуванням міжнародних інституцій та стандартів.

Завдання

30. У чому полягає сутність поняття «суб'єкти запобігання та протидії економічній злочинності»?

4.1. Назвіть та охарактеризуйте види суб'єктів запобігання та протидії економічній злочинності.

4.2. У чому полягає правовий статус види суб'єктів запобігання та протидії економічній злочинності?

4.3. Охарактеризуйте зміст нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів запобігання і протидії економічній злочинності.

4.4. У чому проявляється зміст принципу верховенства права у діяльності суб'єктів запобігання і протидії економічній злочинності?

4.5. У чому проявляється зміст діяльності, пов'язаної із запобіганням і протидією протиправним посяганням на економіку з боку суб'єктів господарювання?

4.6. Як впливають на запобіжну діяльність у сфері економіки міжнародні інституції?

4.7. Які міжнародні стандарти, що регулюють запобіжну діяльність у сфері економіки, Ви знаєте?

Література до теми 4

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 року. Ратифіковано із заявами і застереженнями Законом України від 17.12.1997 № 738/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text

3. Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну

економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)". Проект Закону України від 02.06.2021 №5599. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72105

4. Sidorov, V., & Zdorovko, S. Глобалізація економіки та транснаціональна організована злочинність. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. № 6. С. 58-70.

5. Прикладний кримінальний аналіз на базі інформаційно-аналітичної системи «RICAS»: методичні рекомендації щодо аналітичної діяльності та кримінального аналізу на базі інформаційно-аналітичної системи «RICAS». Харків : Юрайт, 2018. 92 с.

6. Шостко О. Ю. Сучасні світові тенденції злочинності. Проблеми законності. 2020. Вип. 148. С. 169-183.

Тема 5. Міжнародні стандарти та найкращі зарубіжні практики запобігання злочинності у сфері економіки.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика міжнародних стандартів запобігання та протидії злочинності у сфері економіки.

2. Роль та місце Конвенцій ООН, Ради Європи, ЄС і стандартів FATF у правовому механізмі запобігання і протидії злочинності у сфері економіки в Україні та світі.

3. Система міжнародних органів та організацій, що здійснюють запобігання та протидію злочинності у сфері економіки, та їх взаємодія і координація діяльності поміж собою.

Завдання

5.1. Надайте загальну характеристику міжнародних стандартів запобігання та протидії злочинності у сфері

економіки.

5.2. Розкрийте роль та місце Конвенцій ООН, Ради Європи, ЄС і стандартів FATF у правовому механізмі запобігання і протидії злочинності у сфері економіки в Україні та світі.

5.3. Опишіть система міжнародних органів та організацій, що здійснюють запобігання та протидію злочинності у сфері економіки, та їх взаємодія і координація діяльності поміж собою.

Література до теми 5

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голина, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Міжнародна конвенція щодо боротьби з підробкою грошових знаків від 20 квітня 1929 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_589#Text.

3. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 року. Ратифіковано із заявами і застереженнями Законом України від 17.12.1997 № 738/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029#Text.

4. Угода про співробітництво в боротьбі зі злочинами у сфері економіки. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_258#Text.

5. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16#Text.

6. Хартія Європейської безпеки. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_166#Text.

7. Принципи Вольфсберзької групи. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo/mizhnarodni-standarti/inshi-standarti/princzipi-volfsberzkoji-grupi.html>.

8. Документи Базельського комітету. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo/mizhnarodni-standarti/inshi-standarti/dokumenti-bazelskogo-komitetu.html>.

9. Документи Егмонтської групи. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo/mizhnarodni-standarti/inshi-standarti/dokumenti-egmontskoj-grupi.html>.

10. Стандарти FATF. URL: https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo/mizhnarodni-standarti/standarti_FATF/standarti-FATF.html.

Тема 6. Кримінологічна характеристика та запобігання окремим видам злочинності у сфері економіки.

Питання для обговорення

1. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

2. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти бюджетної системи.

3. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку переміщення предметів через митний кордон України.

4. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти прав кредиторів.

5. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку приватизації.

6. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки.

Завдання

6.1. Проаналізуйте терміни «злочинність у сфері економіки», «економічна злочинність», «білокомірцева злочинність», «службова злочинність», «корпоративна злочинність», «злочинність економічної спрямованості», «злочинність у сфері господарської діяльності», «злочинність у сфері економічної діяльності», «злочинність у кредитно-фінансовій сфері», «злочинність у сферу зовнішньоекономічної діяльності», «тіньова економіка», «кримінальна економіка», «прихована економіка».

Як вищенаведені поняття співвідносяться між собою? Що між ними спільного й у чому полягають відмінності?

6.2. Оберіть будь-яку країну світу та підготуйте доповідь з презентацією про особливості запобігання злочинності у сфері економіки у цій країні.

6.3. Фалько М., займаючись протягом тривалого часу лісопилним та стругальним виробництвом, на початку січня 2021 року, досліджуючи цінову позицію лісо- та пиломатеріалів на території України та за її межами, вирішила експортувати до країн ЄС дуб, липу, березу, а також заборонені до експорту цінні та рідкісні породи дерев. Задля реалізації свого злочинного умислу Фалько М. на початку лютого 2021 року придбала лісоматеріали з акації у вигляді дошок, загальним об'ємом 2,5 м³ та намагалася перемістити через митний кордон України на територію Болгарії зазначені лісоматеріали. Однак при проведенні співробітниками Держмитслужби митного огляду вантажу було виявлено та співробітниками СБ України вилучено 148 дошок з акації, загальним об'ємом 2,5 м³ вартістю 20 000 грн.

Запропонуйте заходи спеціально-кримінологічного запобігання подібним кримінальним правопорушенням.

Література до теми 6

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Узагальнення судової практики щодо проведення аналізу та вивчення окремих проблемних питань правозастосування норм закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів у сфері господарської діяльності. URL: https://zib.com.ua/ua/print/74526-uzagalnennya_sudovoi_praktiki_schodo_provedennya_analizu_ta_.html.

3. Дегтяр Я. Нецільове використання бюджетних коштів: теорія та практика. *Підприємство, господарство і право*. 2017. №1. С.159-164.

4. Юрченко В. О. Кримінологічна характеристика запобігання контрабанді в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Спецвипуск, ч. 2. С. 209-212.

5. Сіцінський Н. А., Данів Р. І. Актуальні питання запобігання контрабанді на прикордонних територіях в умовах розвитку системи інтегрованого управління кордонами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 18. С. 54-58.

Тема 7. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

Питання для обговорення

1. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю.

2. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю.

3. Запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

4. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

Завдання

7.1. На підставі даних аналізу статистичної інформації Офісу Генерального прокурора «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» (<https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>) та судової статистики Держаної судової адміністрації (https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ – Вкладка «Звітність»):

– створіть графічне зображення динаміки облікованих кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю (ст. 203-1, 203-2, 205, 206, 209, 209-1, 213, 227 КК України) в Україні за останні 5 років та поясність, які чинники вплинули на її зростання чи зниження;

– створіть графічне зображення динаміки виявлених та засуджених осіб за кримінальні правопорушення проти порядку зайняття господарською діяльністю за останні 5 років. Обчисліть співвідношення між кількістю облікованих кримінальних правопорушень у цій сфері, кількістю виявлених осіб, що їх вчинили, та кількістю осіб, засуджених за ці кримінальні правопорушення;

– побудуйте секторальну діаграму, що відображає структуру кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю в Україні за останній звітний період (один рік).

На підставі отриманих даних оцініть стан та ефективність роботи правоохоронної системи України із запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття цих кримінальних правопорушень у сфері економіки

7.2. Литвинов Б. у травні 2020 року, перебуваючи на території торговельно-закупівельної бази, придбав з метою збуту у невстановленої слідством особи незаконно виготовлений підакцизний товар – спирт етиловий загальною

кількістю 600 літрів на загальну суму 18 000 грн, розлитий у 20 пластикових 30-літрових ємностей, без відповідних документів, що підтверджують його походження та якість. У подальшому Литвинов Б. у період травня – липня 2020 року незаконно реалізовував цей спирт громадянам за ціною 40 грн за 1 літр. Усього за зазначений період він збув 60 літрів незаконно виготовленого підакцизного товару на загальну суму 2 400 грн.

Визначте причини та умови вчинення зазначеного кримінального правопорушення.

7.3. Громадяни Василевич Г. та Кулик В. створили нелегальний клуб у нежитловому приміщенні, в якому розмістили 15 персональних комп'ютерів об'єднаних у локальну мережу з постійним доступом до мережі Інтернет, на жорстких магнітних дисках яких було встановлено інстальоване програмне забезпечення "iConnect" (симулятор ігрових автоматів), за допомогою яких розпочали діяльність, пов'язану з наданням послуг грального бізнесу у вигляді проведення віртуальних азартних ігор, без отримання в установленому законом порядку ліцензії на провадження цього виду господарської діяльності. Через півроку їх діяльність була виявлена та припинена співробітниками Національної поліції України.

Визначте причини та умови вчинення зазначеного кримінального правопорушення.

Назвіть основні причини та умови вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки.

Встановіть, на який правоохоронний орган в Україні покладено обов'язок запобігання та протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки у мережі Інтернет.

Література до теми 7:

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Дудоров О. О. Кримінальна відповідальність за незаконну діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей, аналіз законодавчих новел. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 5. С. 144-152.

3. Максимюк О. Д. Поняття злочинів у сфері незаконного обігу підакцизних товарів: криміналістичний аналіз. Сучасні проблеми криміналістики. 2010. Вип. 10. С. 136-144.

4. Костенко В. В. Деякі аспекти кримінологічної характеристики злочинів, пов'язаних із незаконним обігом підакцизних товарів. *Форум права*. 2013. №1. С. 492-498.

5. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

Тема 8. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування

Питання для обговорення

1. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

2. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

3. Запобігання кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

4. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Завдання

8.1. На підставі даних аналізу статистичної інформації Офісу Генерального прокурора «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» (<https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>) та судової статистики Держаної судової адміністрації (https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ – Вкладка «Звітність»):

– створіть графічне зображення динаміки облікованих кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування (ст. 204, 212, 212-1, 216 КК України) в Україні за останні 5 років та поясніть, які чинники вплинули на її зростання чи зниження;

– створіть графічне зображення динаміки виявлених та засуджених осіб за кримінальні правопорушення проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування за останні 5 років. Обчисліть співвідношення між кількістю облікованих кримінальних правопорушень у цій сфері, кількістю виявлених осіб, що їх вчинили, та кількістю осіб, засуджених за ці кримінальні правопорушення;

– побудуйте секторальну діаграму, що відображає структуру кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні за останній звітний період (один рік).

На підставі отриманих даних оцініть стан та ефективність роботи правоохоронної системи України із запобігання,

виявлення, припинення, розслідування та розкриття цих кримінальних правопорушень у сфері економіки

8.2. Фізична особа-підприємець Комаров Д., перебуваючи на загальній системі оподаткування (платником податку з доходів фізичних осіб) та виконуючи адміністративно-господарські функції, тобто будучи службовою особою, достовірно знаючи про отримання ним у березні 2021 року значного доходу, з метою ухилення від сплати податку на додану вартість не зареєструвався у Державній податковій інспекції у м. Херсон як платник податку на додану вартість (ПДВ). У подальшому Комаров Д. не визначив податкові зобов'язання з ПДВ, які підлягають сплаті до бюджету, та не подавав податкову звітність про розрахунки ПДВ, чим приховав податкові зобов'язання з ПДВ за період березня-липня 2021 року та не сплатив до бюджету податку на загальну суму 1 431 267,02 грн.

Визначте причини та умови вчинення зазначеного кримінального правопорушення.

8.3. Підготуйте доповідь з презентацією про найбільш розповсюджені схеми ухилення від сплати податків в Україні.

Література до теми 8:

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Парфентій Л. А. Ухилення від сплати податків в Україні: причини та методи боротьби. БІЗНЕСІНФОРМ. 2018. №3. С. 290-295.

3. Бабенко А. М., Зубатенко О. М. Кримінологічна характеристика та запобігання ухиленням від сплати податків, зборів та обов'язкових платежів. *Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення*. 2021. № 2. С. 27-35.

4. Головашевич О. О. Співвідношення понять «агресивне податкове планування» та «ухилення від сплати податків» у контексті світової практики уникнення подвійного оподаткування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 243-245.

5. Нікітін В. В. До проблеми надання допомоги при міжнародному співробітництві щодо запобігання та протидії ухиленнями від сплати податків. *Право і суспільство*. 2020. № 6-2. Частина 1. С. 114-120.

Тема 9. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

Питання для обговорення

1. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції.

2. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції.

3. Запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

4. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

Завдання

9.1. На підставі даних аналізу статистичної інформації Офісу Генерального прокурора «Єдиний звіт про кримінальні правопорушення» (<https://www.gp.gov.ua/ua/1stat>) та судової статистики Держаної судової адміністрації

(https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ – Вкладка «Звітність»):

- створіть графічне зображення динаміки облікованих кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції (ст. 229, 231, 232 КК України) в Україні за останні 5 років та поясність, які чинники вплинули на її зростання чи зниження;

- створіть графічне зображення динаміки виявлених та засуджених осіб за кримінальні правопорушення проти засад добросовісної конкуренції за останні 5 років. Обчисліть співвідношення між кількістю облікованих кримінальних правопорушень у цій сфері, кількістю виявлених осіб, що їх вчинили, та кількістю осіб, засуджених за ці кримінальні правопорушення;

- побудуйте секторальну діаграму, що відображає структуру кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції в Україні за останній звітний період (один рік).

На підставі отриманих даних оцініть стан та ефективність роботи правоохоронної системи України із запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття цих кримінальних правопорушень у сфері економіки.

9.2. Громадянин Петренко В. у гаражному приміщенні на території гаражно-будівельного кооперативу виготовляв та зберігав з метою збуту завідомо фальсифікований лікарський засіб – «Джинтропін®». Зазначений препарат він розфасовував у флакони та складав у пінопластові пакувальні ємності з маркуванням виробника «ДженСайнс Фармасьютікалз Ко., Лтд.», Китай». Незаконна діяльність Петренка була виявлена та припинена в результаті оперативно-розшукових заходів співробітниками Національної поліції України, а сам він був притягнутий до кримінальної відповідальності за статтею 3211 Кримінального кодексу України («Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів»).

Чи відноситься вчинене Петренком кримінальне правопорушення до кримінальних правопорушень у сфері економіки?

Ознайомтеся з пунктом 17 («контрафактні товари») та пунктом 381 («піратські товари») статті 4 Митного кодексу України, а також з пунктом 2 («фальсифікований лікарський засіб») статті 2 Закону України «Про лікарські засоби».

Що спільного та відмінного між поняттями «піратський товар», «контрафактний товар», «фальсифікований товар»?

Як ви вважаєте, чи належать кримінальні правопорушення проти інтелектуальної власності до кримінальних правопорушень у сфері економіки?

9.3. Громадянка Литвинова О. в приміщенні орендованого магазину здійснювала реалізацію контрафактної продукції, а саме одягу та головних уборів, які вона придбала за невстановлених слідством обставин і які мали знаки для товарів і послуг «Adidas», який належить компанії «Adidas International Marketing B.V.», право на використання яких на території України надано ДП «Адідас Україна». У ході обшуку в приміщенні магазину працівниками Національної поліції було виявлено та вилучено з логотипом торговельної марки «Adidas» 14 курток, 73 футболки, 139 штанів, 62 шапки, 6 шортів, 62 кофти, а також рекламний стенд з логотипом торговельної марки «Adidas», на яких згідно з висновком спеціаліста компанії «Adidas International Marketing B.V.» були неправомірно використані знаки для товарів і послуг компанії «Adidas», а також скопійовано форму та дизайн. За вчинення зазначених дій Литвинову притягнуто до кримінальної відповідальності за статтею 229 Кримінального кодексу України («Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару»).

Запропонуйте заходи спеціально-кримінологічного запобігання подібним кримінальним правопорушенням.

Література до теми 9:

1. Кримінологія : підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Новіков О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності : моногр.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2017. 182 с.

4. Новіков О. В. Кримінальний ринок інтелектуальної продукції у структурі детермінації злочинності у сфері інтелектуальної власності. Журнал східноєвропейського права. 2015. № 18. С. 65–71. URL : http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/novikov_18.pdf.

4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Підготовка до практичних занять сприяє поглибленому вивченню основних тем дисципліни “Запобігання злочинам у сфері економіки” і має на меті формування вмінь самостійно працювати із реєстрами органів правопорядку, міжнародними договорами і документами, законами, іншими нормативними правовими актами та спеціальною літературою. У процесі занять студентам надається методична допомога, а також provádиться контроль за їх самостійною роботою.

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань розроблення заходів запобігання кримінальним правопорушенням;

- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичній конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

З усіх тем практичних занять необхідно використовувати підручник Кримінологія /Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодеда ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

5. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»

АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (АСАУП) (англ. automated analysis and risk management system (AARMS) ['ɔ:təmətɪd ə'næləsis ənd rɪsk 'mæɪnɪdʒmənt 'sɪstɪm])- сукупність програмно-інформаційних комплексів, які забезпечують функціонування системи управління ризиками під час митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323). АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА БАНКУ (англ. automated bank system ['ɔ:təmətɪd bæŋk 'sɪstɪm])- комплекс програмно-технічних засобів, спрямований на

автоматизацію банківської діяльності (джерело: Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України» від 30.08.2016 № 378 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 78. – Ст. 2545).

АВТОМАТИЧНІ ІНДИКАТОРИ РИЗИКІВ (англ. automatic risk indicators [ˌɔ:tə'mæɪtɪk rɪsk 'ɪndɪkeɪtəz])- критерії із заданими наперед параметрами, використання яких дає можливість автоматично здійснювати вибір процедур закупівель, що містять ознаки порушень законодавства у сфері публічних закупівель (джерело: Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 9. – Ст. 89).

АКТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ БЕЗВИЇЗНОГО НАГЛЯДУ З ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. act on the results of off-site supervision on financial monitoring issues [ækt ɒn ðə rɪ'zʌltz ɒv ɒf-saɪt 'sju:pə'vɪzən ɒn faɪ'nænʃəl 'mɒnɪtərɪŋ 'ɪfʊ:z])- офіційний документ, в якому зафіксовані виявлені працівниками Національного банку порушення банком/установою вимог законодавства з питань фінансового моніторингу вимог, обмежень щодо діяльності банків та факти, що можуть свідчити про здійснення ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку (щодо використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів або фінансування тероризму), що складається працівниками Національного банку за результатами безвиїзного нагляду (джерело: Положення про порядок організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок

організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 20.06.2011 50А № 197 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 55. – Ст. 2218).

АЛЬТКОІН (англ. altcoin ['ɔ:ltkɔɪn])- будь-яка інша, заснована на математичних принципах децентралізована конвертована віртуальна валюта, відмінна від біткоіна, який став першою валютою такого виду. У даний час прикладами альткоінов є: Ripple (Ріпл), PeerCoin (Піркоін), Lite-coin (Лайткоін), zerocoin (зерокоін), anoncoin (анонкоін) і dogecoin (догкоін) (джерело: The FATF Guidance for a riskbased approach virtual currencies (June 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications /fatfgeneral /documents /guidance-rba-virtual-currencies.html>).

АНАЛІЗ [ОЦІНКИ РИЗИКІВ] (англ. evaluation [ɪ,vælju'eɪʃən])- відноситься до останнього етапу оцінки ризиків. Він включає результати, що були отримані внаслідок процесу оцінювання для визначення пріоритетних дій для зниження ризику, враховуючи цілі, що були встановлені на початку процесу оцінювання. Ці пріоритети можуть сприяти розробці стратегії пом'якшення ризиків (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a-11e7-954d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF). АНАЛІЗ РИЗИКУ (англ. risk analysis [rɪsk ə'næləsis])- систематичне використання органами доходів і зборів наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації і оцінки ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552).

АНОНІМНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ (англ. anonymous

message [ə'noʊnɪməs 'mesɪdʒ])- повідомлення про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції», здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства відповідно до частини п'ятої статті 53 Закону (джерело: Порядок обробки повідомлень про корупцію та повідомлень про порушення вимог Закону України «Про політичні партії в Україні», що надходять до Національного агентства з питань запобігання корупції: затверджено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції «Про затвердження Порядку обробки повідомлень про корупцію та повідомлень про порушення вимог Закону України «Про політичні партії в Україні», що надходять до Національного агентства з питань запобігання корупції» від 27.10.2017 № 1024, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 р. за № 60/31512 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 10. – Ст. 389). АНОНІМНІ ДАНІ (англ. anonymous data [ə'noʊn.ɪ.məs 'deɪtə])- ті, які не мають жодних ідентифікаторів; псевдоніми – ті, у яких ідентифікатори зашифровано (джерело: Посібник з європейського права у сфері захисту персональних даних. – К.: К.І.С., 2015. – 216 с.).

АРЕШТ МАЙНА (англ. arrest of property [ə'rest əv 'prɒpərti])- тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку. Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, знищення, перетворення, відчуження. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку

майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб (джерело: Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88).

АУДИТ (англ. audit [ˈɔː.dɪt])– це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам (джерело: Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144; Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377).

БАГАТОСТОРОННІЙ НЕТТІНГ (англ. multilateral netting [ˌmʌl.tiˈlæt.ər.əl ˈnetɪŋ])– угода між трьома або більше сторонами здійснити неттінг за їх зобов'язаннями. Зобов'язання, охоплені такою угодою, можуть виникати за фінансовими угодами або за платежами. Б. н. платіжних зобов'язань, як правило, здійснюється в рамках системи багатостороннього нетто-розрахунку. Б. н. забезпечується шляхом взаємного погашення двосторонніх нетто-позицій

кожного учасника з іншими учасниками для одержання багатосторонньої нетто-позиції. Такий неттінг здійснюється через центрального контрагента (зазвичай, це – клірингова палата), який юридично заміщує покупця для кожного продавця і продавця для кожного покупця. Багатостороння нетто-позиція представляє собою двосторонню нетто-позицію між кожним учасником і центральним контрагентом (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

БАНК (англ. bank [bæŋk])- юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків (джерело: Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30);- юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку залучати у вклади грошові кошти фізичних і юридичних осіб і розмішувати зазначені кошти від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, а також відкривати та вести банківські рахунки фізичних і юридичних осіб. У науковій літературі існує два основних підходи до визначення часу виникнення та сутності банків. Відповідно до першого підходу, банки виникли в XIV–XV ст. в італійських містах-республіках Венеції, Генуї з розвитком торгового капіталу, а пізніше сприяли розвитку мануфактурного виробництва. Перший банк, у сучасному його розумінні, виник в Італії в 1407 р. (Banca di San Giorgio). Вважають, що слово «банк» походить від італ. banco – стіл, на якому середньовічні міняйли, які були представниками грошово-торгового капіталу, розкладали свої монети в мішках і посудинах. Міняйли приймали грошові вклади від купців і спеціалізувалися на обміні грошей різних міст і країн. З часом міняйли стали надавати гроші в кредит та отримували за це відсотки, що фактично й означало перетворення міняйл на банкірів. Вважають, що від слова «banco» походить також «банкрут»: коли міняйло зловживав

чисеюсь довірою, розбивали стіл, за яким він сидів – «banko rotto». Відповідно до другої точки зору, банківська справа виникла набагато раніше період. У Єгипті банківські операції здійснювались у 2700 р. до н. е. Збірник законів Хаммурапі (1704–1662 рр. до н.е.) свідчить про те, що у Вавилоні та Ассирії в обігу були свого роду чеки «beksenig», а форми зберігання коштів і позичкові операції регулювались законами. У Стародавній Греції банкірів називали трапезидами (від грецьк. «τράπεζα» – стіл). Банки в Україні створюються відповідно до Законів України «Про банки і банківську діяльність» та нормативно-правових актів Національного банку (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (англ. banking activity ['bæŋkɪŋ æk'tɪvɪtɪ])- залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб (джерело: Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30);- особливий вид комерційної діяльності, який можуть здійснювати виключно банківські установи відповідно до банківського законодавства після реєстрації банку та одержання ліцензії Національного банку. Б. д. визначають через банківські послуги, які банк надає своїм клієнтам. Банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування). До виключно банківських послуг належать: 1) залучення у вклади (депозити) грошових коштів і банківських металів від необмеженого кола фізичних і юри87Б дичних осіб; 2) відкриття та ведення поточних (кореспондентських) рахунків клієнтів, у т. ч. в банківських металах; 3) розміщення залучених у вклади (депозити), в т. ч. на поточні рахунки, коштів і банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик. Банк має

право надавати своїм клієнтам (крім банків) фінансові послуги, в т. ч. шляхом укладення з юридичними особами (комерційними агентами) агентських договорів. Перелік таких фінансових послуг встановлюється Національним банком. Крім надання фінансових послуг, банк може здійснювати діяльність щодо: 1) інвестицій; 2) випуску власних цінних паперів; 3) випуску, розповсюдження та проведення лотерей; 4) зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа; 5) інкасації коштів та перевезення валютних цінностей; 6) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій); 7) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг. Банк здійснює Б. д. у національній або в іноземній валюті (за наявності відповідної ліцензії). Процентні ставки та комісійну винагороду за надані послуги банк встановлює самостійно (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ (англ. bank secrecy [bæŋk 'si:krisi]) - інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку. Банківською таємницею, зокрема, є: 1) відомості про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у Національному банку України; 2) операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, здійснені ним угоди; 3) фінансово-економічний стан клієнтів; 4) системи охорони банку та клієнтів; 5) інформація про організаційно-правову структуру юридичної особи - клієнта, її керівників, напрями діяльності; 6) відомості стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) інформація щодо звітності по окремому банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) коди, що використовуються банками для захисту інформації; 9) інформація про фізичну особу, яка

має намір укласти договір про споживчий кредит, отримана під час оцінки її кредитоспроможності. Інформація про банки чи клієнтів, що збирається під час проведення банківського нагляду, становить банківську таємницю. Інформація про банки чи клієнтів, отримана Національним банком України відповідно до міжнародного договору або за принципом взаємності від органу банківського нагляду 90Б іншої держави для використання з метою банківського нагляду або запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансуванню тероризму, становить банківську таємницю (джерело: Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30);- інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту. Відомості, що становлять Б. т., визначаються Законом України «Про банки і банківську діяльність». До Б. т. відносять відомості та інформацію: 1) про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у Національному банку; 2) про операції, проведені на користь чи за дорученням клієнта, та здійснені ним угоди; 3) про фінансово-економічний стан клієнтів; 4) про системи охорони банку та клієнтів; 5) про організаційно-правову структуру юридичної особи – клієнта, її керівників, напрямки діяльності; 6) стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) щодо звітності банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) про коди банків для захисту інформації. Інформація про банки чи клієнтів, що збирається під час проведення банківського нагляду, становить Б. т. Банки зобов'язані забезпечити збереження Б. т. шляхом: 1) обмеження кола осіб, що мають доступ до інформації, яка становить Б. т.; 2) організації спеціального діловодства з

документами, що містять Б. т.; 3) застосування технічних засобів для запобігання несанкціонованому доступу до електронних та інших носіїв інформації; 4) застосування застережень щодо збереження Б. т. та відповідальності за її розголошення у договорах і угодах між банком і клієнтом. Службовці банку при вступі на посаду підписують зобов'язання щодо збереження Б. т. Інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить Б. т., розкривається банками у випадках, передбачених законодавством України. Довідки з рахунків (вкладів) у разі смерті їх власників надаються банком особам, зазначеним у заповідальному розпорядженні, нотаріальним конторам, нотаріусам, іноземним консульським установам у справах спадщини. Банк має право надавати інформацію, що становить Б. т., іншим банкам та Національному банку України в обсягах, необхідних при наданні кредитів і банківських гарантій. Банк має право розкривати інформацію, що містить Б. т., особі, на користь якої відчужуються активи та зобов'язання банку при виконанні заходів, передбачених програмою фінансового оздоровлення банку, або під час здійснення процедури ліквідації. Обмеження стосовно отримання інформації, що містить Б. т., не поширюються на службовців Національного банку або уповноважених ними осіб, які здійснюють функції банківського нагляду або валютного контролю. Відповідно до міжнародних договорів України Національний банк має право надавати органу банківського нагляду іншої країни інформацію, що містить Б. т., якщо вона використовується з метою банківського нагляду або запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансуванню тероризму. Особи, винні в порушенні порядку розкриття та використання Б. т., несуть відповідальність згідно із законами України (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД НА КОНСОЛІДОВАНИЙ ОСНОВІ (англ. banking supervision on a consolidated basis

[ˈbæŋkɪŋ ˌsjuːpəˈvɪzən ɒn ə kənˈsɒlɪdətɪd ˈbeɪsɪs])– нагляд, що здійснюється Національним банком України за банківською групою з метою забезпечення стабільності банківської системи та обмеження ризиків, на які наражається банк внаслідок участі в банківській групі, шляхом регулювання, моніторингу та контролю ризиків банківської групи у визначеному Національним банком України порядку (джерело: Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30).

БАНКРУТСТВО (англ. bankruptcy [ˈbæŋkræptʃɪ])– визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Законом, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури (джерело: Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440).

БЕЗВИЇЗНИЙ НАГЛЯД З ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. off-site supervision on financial monitoring issues [ɒf-saɪt ˌsjuːpəˈvɪzən ɒn faɪˈnæŋʃəl ˈmɒnɪtərɪŋ ˈɪʃuːz])– аналіз діяльності банку/установи, який проводиться працівниками Національного банку в приміщеннях Національного банку в порядку, установленому в розділі IV цього Положення (джерело: Положення про порядок організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

від 20.06.2011 № 197 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 55. – Ст. 2218).

БЕЗПІДСТАВНЕ ЗБАГАЧЕННЯ (англ. unjustified enrichment [ʌn'dʒʌs.tɪ.faidɪn'ri:tʃmənt]) – недоговірне зобов'язання, в силу якого особа, що набула майно (набувач) за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої підстави, встановленої законом, іншими нормативно-правовими актами або правочином, зобов'язана повернути безпідставно набуте майно цій особі (джерело: Термінологічний словник з цивільного права та сімейного права Укладач: викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Даниленко С.К.. – Одеса: ОДУВС, 2016. с.32).

БІТКОІН (англ. bitcoin ['bitkɔɪn]) – будучи введеним в обіг у 2009 році, став першою децентралізованою конвертованою валютою і першою криптовалютою. Біткоіни являють собою розрахункові одиниці в формі унікальною ланцюжка цифрових і буквених знаків, що мають цінність тільки внаслідок того, що користувачі готові платити за них. Торгівля біткоінами здійснюється користувачами у цифровій формі з високим ступенем анонімності, і біткоіни можуть обмінюватися (купуватися або продаватися) на долари США, євро та інші фіатні або віртуальні валюти. Будь-хто може завантажити безкоштовний відкритий програмний додаток з веб-сайту для відправлення, отримання та зберігання біткоінів, а також для контролю операцій в системі Біткоін. Користувачі також можуть отримати Біткоін-адреси, які функціонують як рахунки на сайтах провайдерів послуг з обміну біткоінів або на сайтах служб онлайн-ових гаманців. Інформація про операції (грошові потоки) є загальнодоступною і розміщується в загальному реєстрі операцій, де самі операції ідентифікуються за Біткоін-адресою, яка являє собою ланцюжок цифрових і буквених знаків без систематичної прив'язки до фізичної особи. У зв'язку з цим систему Біткоін називають «псевдонімною». Максимальна кількість біткоінів, яка буде згенерованою, становить 21 мільйон (проте кожна одиниця може бути розділена на більш дрібні

частини), і цей рівень буде досягнутий до 2140 році (джерело: The FATF Guidance for a risk-based approach virtual currencies (June 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/guidance-rba-virtual-currencies.html>).

БОТ-МЕРЕЖА (АБО БОТНЕТ) (англ. botnet [bɒtnet])- комп'ютерна мережа, що складається з деякої кількості хостів, із запущеними ботами - автономним програмним забезпеченням (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

БРУДНІ ФІШКИ (англ. mud chips [mʌd ʃɪps])- рекламні або джанкет-тур фішки казино, які не можуть бути обміняні на готівку (джерело: FATF Report: Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector (March 2009) Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/vulnerabilitiesofcasinosandgamingsector.html>).

БУНКЕРУВАННЯ (англ. bunkering ['bʌŋkərɪŋ])- викрадення нафти, що видобувається, через добре організовані транснаціональні злочинні схеми, що включають мережу злочинців, корумпованих політиків та військових чиновників. Викрадення відбувається шляхом застосування ножівки та леза для розрізання трубопроводу. Коли компанії бачать падіння тиску у своїх лініях, вони послаблюють подачу на час достатній для того, щоб крадії встановили відповідні крани на лінії. Коли тиск підвищується, зловмисники просто відкачують частину нафти для власного використання (джерело: FATF Report: Emerging Terrorist Financing Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Emerging-Terrorist-Financing-Risks.pdf>).

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК (англ. accounting [ə'kaʊntɪŋ])- процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі

інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень (джерело: Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 365);- (1) Певна система суцільного, безперервного, взаємопов'язаного й документального спостереження й контролю за господарською діяльністю ланок господарства у грошовій формі. (2) Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ВАЛЮТНА ОПЕРАЦІЯ (англ. *currency operation* ['klɹənsɪ ˈɒpə'reɪʃən])- операція, що має хоча б одну з таких ознак: а) операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта; б) торгівля валютними цінностями; в) транскордонний переказ валютних цінностей та транскордонне переміщення валютних цінностей (джерело: Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.1918 № 2473VIII // Офіційний вісник України. – 2018. – № 54).

ВАЛЮТНИЙ НАГЛЯД (англ. *currency supervision* ['klɹənsɪ ˌsju:pə'vɪzən])- система заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами валютного законодавства (джерело: Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.1918 № 2473-VIII // Офіційний вісник України. – 2018. – № 54).

ВЕРИФІКАЦІЯ (англ. *verification* [verɪfɪkəʃən])- (1) Перевірка, емпіричне підтвердження теоретичних положень

науки шляхом їх порівняння з об'єктами, що спостерігаються, реальними даними, експериментом. (2) В соціології – процедура оцінки соціологічних гіпотез, складова при порівнянні їх з фактами, станом справ у дійсності (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ВЗАЄМНА ПРАВОВА ДОПОМОГА (англ. mutual legal assistance ['mju:ʃʊəl 'li:g(ə)l ə'sist(ə)ns])- офіційний процес співпраці між двома чи більше юрисдикціями, наприклад, з питань транскордонного відмивання грошей, повернення активів та випадків ухилення від сплати податків. Завдяки такому співробітництву, яке зазвичай оформлено через договір, держава може попросити та отримати допомогу у зборі інформації та доказів із приватних та державних джерел для використання в офіційних розслідуваннях та судовому переслідуванні (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf).

ВИСОКИЙ РИЗИК (англ. high risk [haɪ rɪsk])- результат оцінки ризику суб'єктом первинного фінансового моніторингу, що базується на результатах аналізу сукупності визначених критеріїв, який свідчить про високу ймовірність використання суб'єкта первинного фінансового моніторингу для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та/або фінансування тероризму (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ВИЯВЛЕНИЙ РИЗИК (англ. identified risk [aɪ'dentɪfaɪd rɪsk])- ризик, щодо якого в органах ДФС наявна інформація про порушення законодавства України з питань державної митної справи (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління

ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ВІДМИВАННЯ КОШТІВ (ГРОШЕЙ) (англ. money laundering ['mlni 'lə:ndəriŋ])- конверсія або переказ майна, якщо відомо, що таке майно являє собою доходи від злочинів, з метою приховання злочинного походження цього майна або з метою надання допомоги будь-якій особі, яка бере участь у вчиненні основного правопорушення, для того, щоб вона могла ухилитися від відповідальності за свої діяння; приховування справжнього характеру, походження, місцезнаходження, способу розпорядження, переміщення, прав на майно або його належність, якщо відомо, що таке майно є доходами від злочинів; за умови дотримання основних принципів своєї правової системи: придбання, володіння або використання майна, якщо в момент його одержання відомо, що таке майно являє собою доходи від злочинів; участь, причетність або вступ у змову з метою вчинення будь-якого зі злочинів, визнаних такими відповідно до цієї статті, замах на його вчинення, а також пособництво, підбурювання, сприяння або надання порад під час його вчинення (відповідно до статті 6 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, 2000 рік, Палермо) (джерело: The FATF report Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers (June 2010), Definitions [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/moneylaunderingthroughmoneyremittanceandcurrencyexchangeproviders.html>, http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_789);- процес: 1) перетворення або передачі власності, знаючи що така

власність походить від злочинної діяльності або від акту участі у подібній діяльності, з метою приховування чи маскуванню незаконного походження майна, або надання допомоги будь-якій особі, що залучена у здійснення такої діяльності, для ухилення від правових наслідків за подібну діяльність; 2) приховування або маскуванню справжньої природи, джерела, місцеположення, розпорядника, переміщення, права на майно або власника майна, знаючи що таке майно походить від злочинної діяльності або від акту участі у подібній діяльності; 3) придбання, володіння або користування майном, знаючи на момент отримання, що таке 159В майно походить від злочинної діяльності або від акту участі у подібній діяльності; 4) участь, асоціація для здійснення, намагання здійснити та сприяти, спонукати, консультувати щодо здійснення будь-якої діяльності, зазначеної у попередніх пунктах (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a-11e7-954d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF);- негативне соціально-економічне явище, в основі якого приховування незаконного походження доходів, спотворення інформації про природу їхнього походження, місцезнаходження, розташування, рух, дійсну належність та прав власності на такі доходи, а також надання їм у будь-яких формах правомірного вигляду, коли особі відомо, що ці матеріальні блага є доходами, отриманими незаконним шляхом, а також інші дії, прямо або опосередковано пов'язані з оформленням правомірності фактичних відносин володіння, користування, розпорядження доходами або з приховуванням їх незаконного походження (джерело: Протидія відмиванню коштів: міжнародні стандарти, зарубіжний досвід, адміністративно-правові, кримінологічні, кримінально-правові, криміналістичні засади та система фінансового моніторингу в Україні : підруч. / Користін О.Є., Аркуша Л.І., Беніцький А.С. та ін.; за ред. Користіна О.Є. – Одеса : Фенікс, 2015. – 984 с.).

ВІДТІК КАПІТАЛУ (англ. capital flight ['kæpɪtl flɑ:t])- швидкий відтік грошових коштів з країни, що часто є реакцією на якусь економічну подію, яка схвилювала інвесторів та змусила їх втратити впевненість у фінансовій стабільності країни (джерело: The FATF study «Trade-based money laundering» (June 23, 2006). Glossary. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/trade-basedmoneylaundering.html>).

ВІРТУАЛЬНА ВАЛЮТА (англ. virtual currency ['vɜ:tʃuəl 'klæŋsɪ])- цифровий засіб вираження вартості, що може торгуватись у цифровій формі та функціонує як: (1) засіб обміну; (2) розрахункова грошова одиниця; та/або (3) засіб збереження вартості, втім не має статусу законного платіжного засобу. Жодна юрисдикція не випускає та не забезпечує віртуальні валюти (джерело: FATF Report: Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>);-

цифрове вираження грошової вартості, яка не випускається центральним банком або державним органом влади, і не обов'язково прив'язана до фіатної валюти, але приймається фізичними та юридичними особами як засіб платежу й може передаватись, накопичуватись або торгуватись в електронний спосіб (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a11e7-954d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF).

ВНУТРІШНІ ДОКУМЕНТИ З ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. internal documents on financial monitoring [ɪn'tɜ:nl 'dɒkjʊmənts ɒn faɪ'nænsjəl 'mɒnɪtərɪŋ])- правила фінансового моніторингу, програми здійснення фінансового моніторингу та інші внутрішні документи з питань фінансового моніторингу (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та

фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057);- (для банку) правила, програми, методики, інші документи з питань фінансового моніторингу, затверджені банком згідно з вимогами законодавства України, у тому числі цього Положення (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035);- (для небанківської фінансової установи) правила, програми, методики та/або інші документи, що регулюють здійснення фінансового моніторингу фінансових операцій з переказу коштів за допомогою платіжних(ої) систем(и) та дотримання рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), що мають бути затвердженими її керівником/відповідним органом управління небанківської фінансової установи згідно з вимогами законодавства України, у тому числі цього Положення (джерело: Положення про здійснення небанківськими фінансовими установами фінансового моніторингу в частині надання ними фінансової послуги щодо переказу коштів: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення небанківськими фінансовими установами фінансового моніторингу в частині надання ними фінансової послуги щодо переказу коштів» від 15.09.2016 № 338 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 80. – Ст. 2671).

ВНУТРІШНІЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ (англ. internal financial monitoring [ɪnˈtɜːnl faɪˈnænsjəl ˈmɒnɪtərɪŋ])- сукупність заходів з виявлення фінансових операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, із застосуванням підходу, що ґрунтується на проведенні оцінки ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму;

ідентифікації, верифікації клієнтів (представників клієнтів), ведення обліку таких операцій та відомостей про їх учасників; обов'язкового звітування до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення про фінансові операції, щодо яких виникає підозра, а також подання додаткової та іншої інформації у випадках, передбачених цим Законом (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ВРАЗЛИВІСТЬ (англ. vulnerability [ˌvʌlnərəˈbɪlɪti]) – складається з тих компонентів, які можуть бути використані загрозою, або які можуть підтримувати чи сприяти ВК/ФТ. У контексті оцінки ризиків ВК/ФТ, розгляд вразливості окремо від загрози означає зфокусованість уваги на факторах що представляють слабкість системи ПБК/ФТ або певних особливостей країни. Вона також може включати у себе особливості конкретного сектору, фінансового продукту чи типу послуги, що роблять їх привабливими для використання в цілях ВК чи ФТ (джерело: The FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf).

ГЕЙТКІПЕРИ (англ. gatekeepers ['geɪtki:pəz]) – фізичні особи, які «охороняють вхід до фінансової системи», через який повинні пройти потенційні користувачі системи, включаючи осіб, які відмивають гроші, для того аби досягти успіху (джерело: FATF Report: Laundering the Proceeds of Corruption [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Laundering%20the%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>);- посередник, який може забезпечити доступ до легальної фінансової системи для наркоторгівця. До гейткіперів може відноситись широкий спектр гравців: банківські співробітники, оператори ППЦ, бухгалтери, юристи, агенти з нерухомості і т.д. (джерело: FATF Report: Financial flows linked to the production and trafficking of Afghan opiates [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financial-flows-linked-to-production-and-trafficking-of-afghan-opiates.pdf>).

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ (англ. economic activity [i:kə'nomik æk'tiviti])- діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність (джерело: Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144);- діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами (джерело: Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 /. – Ст. 112);- будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару (джерело: Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377).

ДАНІ (англ. data ['deɪtə])- інформація, яка подана у формі, придатній для її оброблення електронними засобами (джерело: Про електронні документи та електронний

документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275; Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України» від 30.08.2016 № 378 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 78. – Ст. 2545; Положення про систему електронної пошти Національного банку України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про систему електронної пошти Національного банку України» від 17.04.2018 № 42 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 41. – Ст. 1466).

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ (ДЕРЖФІНМОНІТОРИНГ) (англ. State Financial Monitoring Service of Ukraine (SCFM) [steɪt faɪ 'nænsjəl 'mɒnɪtərɪŋ 'sɜ:vɪs əv ju:'kreɪn (ɛs-si:-ɛf-ɛm)])- центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (джерело: Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України» від 29.07.2015 № 537 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 150). Зв'язок з іншими термінами: див. термін «спеціально уповноважений орган».

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ (англ. state regulation of the [di:] financial services market [steɪt rɛdʒjʊ'leɪʃ(ə)n ɒv di: flɪ'nænʃ(ə)l 'mɑ:kɪt])- здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання

та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам. Основною метою державного регулювання ринку фінансових послуг є забезпечення стабільного та динамічного розвитку вітчизняного фінансового сектору та його ефективного впливу на розвиток усієї економічної системи. Головними напрямками реалізації цієї мети є: проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері фінансових послуг; захист інтересів споживачів фінансових послуг; створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг; створення умов для ефективної мобілізації та розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків фінансових послуг з урахуванням інтересів суспільства; забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників; додержання учасниками ринків фінансових послуг вимог законодавства; запобігання монополізації та створення умов для розвитку добросовісної конкуренції на ринках фінансових послуг; сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (англ. securities market state regulation [sɪ'kjʊərtɪz 'mɑ:kɪt steɪt 'regjʊ'leɪʃən])- здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері (джерело: Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292).

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ (англ. state financial monitoring [steɪt faɪ'nænsjəl 'mɒnɪtərɪŋ])- сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами державного фінансового моніторингу і спрямовуються на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії

легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: державний фінансовий моніторинг, який проводиться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, - сукупність заходів із збору, обробки та аналізу зазначеним органом інформації про фінансові операції, що подається суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу та іншими державними органами, відповідними органами іноземних держав, іншої інформації, що може бути пов'язана з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму чи фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення та/або іншими незаконними фінансовими операціями, а також заходів з перевірки такої інформації згідно із законодавством України; державний фінансовий моніторинг інших суб'єктів державного фінансового моніторингу - сукупність заходів, які здійснюються іншими суб'єктами, визначеними частиною третьою статті 5 цього Закону, і спрямовані на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ (англ. diversification [daɪ.vɜːsɪfɪ'keɪʃən])- обмеження впливу фактора ризику за рахунок уникнення надмірної концентрації за одним портфелем шляхом пошуку та поєднання портфелів, які за однакових умов приводять до різних не обов'язково прямо

протилежних результатів. Диверсифікація є методом пом'якшення ризику, який застосовується як щодо активних, так і пасивних операцій (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936).

ДИНАМІКА ВИТРАЧАННЯ (англ. burn rate [bɜːn reɪt])- сума грошей, яку ІДІЛ витрачає відносно своїх доходів, що має важливе значення для розпізнавання її загального фінансового стану та сили (джерело: FATF Report: Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf>).

ДІЇ, ЯКІ НАЛЕЖАТЬ ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (англ. actions related to legalization (laundering) of the proceeds from crime ['æks(ə)nz rɪ'leɪtɪd tu: 'li:gəlaɪ'zeɪʃən ('lɔːndəɪŋ) əv ðə 'prəʊsiːdz frəm kraɪm])- будь-які дії, пов'язані із вчиненням фінансової операції чи правочину з активами, одержаними внаслідок вчинення злочину, а також вчиненням дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких активів чи володіння ними, прав на такі активи, джерел їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуттям, володінням або використанням активів, одержаних внаслідок вчинення злочину (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ДОСЬЄ (англ. profile ['prəʊ.faɪl])- (1) Сукупність документів і матеріалів з якоїсь конкретної справи або питання. (2) Папка з цими матеріалами (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ДОХОДИ ВІД ЗЛОЧИНУ (англ. proceeds of crime ['prəʊ.si:dz əv kraɪm])- будь-яке майно, придбане чи отримане, прямо або посередньо, в результаті вчинення будь-якого злочину (джерело: United Nations Convention against Transnational Organized Crime (15.11.2000), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/Docs/asp/ws.asp?m=A/RES/55/25>).

ДОХОДИ, ОДЕРЖАНІ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (англ. proceeds of crime ['prəʊ.si:dz əv kraɪm])- будь-яка вигода, одержана внаслідок вчинення суспільно небезпечного діяння, що передує легалізації (відмиванню) доходів, яка може складатися з рухомого чи нерухомого майна, майнових та немайнових прав, незалежно від їх вартості (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ДРОП (англ. drop [drɒp])- людина-посередник, яка не маючи на те законних підстав здійснює отримання коштів із застосуванням білого пластику в банкоматах чи касах банків або знімає з власного рахунку (або перераховує на інший рахунок) кошти одержані злочинним шляхом, які надійшли на її рахунок для легалізації. Працюють за наймом, комісійну винагороду, або, навіть, зарплату (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ — це сукупність різних видів навмисних посягань на економічні відносини, що

охороняються державою незалежно від форми власності і видів діяльності суб'єктів, які виконують певні функції у сфері виробництва, обміну, обслуговування, а також осіб, пов'язаних з регулюванням цієї діяльності.

ЕКСПОРТ (англ. export ['eksɔ:t]) - продаж або передача на інших законних підставах товарів іноземним суб'єктам господарської та іншої діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів за межі митного кордону України, включаючи реекспорт товарів, у тому числі: продаж або передача товарів в Україні посольству чи представнику будь-якої юридичної особи іноземної держави, іноземцю чи особі без громадянства; продаж або передача в Україні чи за її межами права управління (контролю) товарами відповідно юридичній особі іноземної держави чи її представнику, іноземцю чи особі без громадянства, у тому числі через засоби зв'язку; розкриття технології іноземцю чи особі без громадянства; фактичне відвантаження товарів з метою подальшої їх передачі або переміщення за межі України (джерело: Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148);- (1) Вивезення товару або капіталу за кордон самостійно або із залученням послуг незалежних маркетингових посередників. (2) Товари, які відправляють до іншої країни на продаж (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ЕКСПОРТ (ІМПОРТ) КАПІТАЛУ (англ. export (import) of capital ['eksɔ:t ('ɪmpɔ:t) əv 'kæpɪtl]) - вивезення за межі України (ввезення з-за меж України) капіталу у будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності (джерело: Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст.

377; Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ЄДИНИЙ КАЗНАЧЕЙСЬКИЙ РАХУНОК (англ. single treasury account ['sɪŋgl 'trɛzəɪ ə'kaʊnt])- рахунок, відкритий центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів (далі - Казначейство України), у Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у системі електронних платежів Національного банку України, на якому консолідуються кошти державного та місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування та кошти інших клієнтів, які відповідно до законодавства знаходяться на казначейському обслуговуванні (джерело: Бюджетний кодекс України: Закон України від 18.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50, / № 50-51 /. – Ст. 572).

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ ПРИБУТКОВИХ І ВИДАТКОВИХ КАСОВИХ ДОКУМЕНТІВ (англ. spending and receiving cash documents registration journal ['spendɪŋ ənd rɪ 'si:vɪŋ kæʃ 'dɒkjʊmənts redʒɪs'treɪʃən 'dʒz:nl])- документ, що застосовується для реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів та інших касових документів (джерело: Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.2017 № 148 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 10. – Ст. 369).

ЗАГРОЗА (англ. threat [θret])- особа або група осіб, предмет чи діяльність, що потенційно можуть спричинити шкоду, наприклад, державі, суспільству, економіці і т.д. У контексті ВК/ФТ сюди включено злочинців, терористичні угруповання та їх пособники, їх кошти, а також минула, теперішня та майбутня діяльність з ВК чи ФТ. Це один із факторів, що пов'язаний із ризиком, і, як правило, слугує відправною точкою у розвитку розуміння ризику ВК/ФТ. У

деяких випадках, певні типи оцінки загроз можуть слугувати передумовою до проведення оцінки ризиків (джерело: The FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf).

ЗАКОННІ ДЖЕРЕЛА ІСНУВАННЯ (англ. legitimate source of subsistence [lɪˈdʒɪtɪmɪt sɔːs əv səbˈsɪstəns])– заробітна плата, прибуток від підприємницької діяльності або власності, пенсія, стипендія, аліменти, соціальні виплати та допомога, власні фінансові заощадження або фінансова допомога від членів сім’ї, інших фізичних та юридичних осіб, що мають законні доходи (джерело: Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65).

ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. legislation on financial monitoring issues [ˌlɛdʒɪsˈleɪʃən ɒn faɪˈnænʃəl ˈmɒnɪtərɪŋ ˈɪʃuːz])– Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення» та прийняті відповідно до нього нормативно-правові акти (джерело: Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 08.09.2011 № 306, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2011 р. за № 1203/1994 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 84. – Ст. 3092).

ЗАЛИШКОВИЙ РИЗИК (англ. residual risk [rɪˈzɪdʒuəl rɪsk])– властивий ризик за вирахуванням наявного контролю. Залишковий ризик представляє собою ризик, що залишається після розгляду чинного контролю (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a-11e7-954d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_

1&format=PDF).

ЗАМОРОЖУВАННЯ (англ. freeze [fri:z]) - у контексті конфіскації та тимчасових заходів (напр., Рекомендації 4, 32 та 38), термін заморожування означає заборону передачі, перетворення, розпорядження чи переміщення будь-якого майна, обладнання чи іншого інструментарію на підставі рішення (на строк, доки таке рішення буде дійсним), ініційованого компетентним органом влади або судом відповідно до механізму заморожування або ж до моменту визнання компетентним органом влади відчуження чи конфіскації; у цілях Рекомендацій 6 та 7 щодо імплементації цільових фінансових санкцій, термін заморожування означає заборону передачі, перетворення, розпорядження чи переміщення будь-яких коштів чи інших активів, які належать чи контролюються визначеними особами чи підприємствами на підставі, та на час дії, рішення, ініційованого Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй або відповідно до резолюцій Ради Безпеки, що застосовуються компетентними органами влади або судом; в усіх випадках, заморожене майно, обладнання, інструменти, кошти та інші активи залишаються власністю фізичної чи юридичної особи (осіб), які володіли часткою таких активів на момент замороження і можуть залишатись у розпорядженні третіх осіб або, відповідно до інших домовленостей, що були досягнуті такою фізичною чи юридичною особою(-ами) до початку застосування механізму заморожування, чи згідно з іншими національними положеннями. При застосуванні заморожування, країни можуть вирішити взяти під контроль майно, обладнання, інструменти, кошти чи інші активи, як засіб захисту від можливого виведення цих активів (джерело: The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>); - тимчасова заборона на переказ, перетворення, розпорядження чи рух майна, або тимчасове володіння чи контроль над майном на основі

рішення суду чи іншого компетентного органу (джерело: United Nations Convention against Corruption (21.11.2003), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf).

ЗАНИЖЕННЯ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ І ВИВЕДЕННЯ ПРИБУТКУ З-ПІД ОПОДАТКУВАННЯ (англ. base erosion and profit shifting (BEPS) [beɪs ɪ' rəʊz(ə)n ænd 'prɒfɪt 'ʃɪftɪŋ])- заниження бази оподаткування і виведення прибутку з-під оподаткування відноситься до розмивання національної податкової бази і одного процесу, за допомогою якого це відбувається. Цей процес полягає в тому, що багатонаціональні компанії змінюють прибутки, отримані в країні або за межами та в таких юрисдикціях, як офшорні фінансові центри з нижчим або нульовим податком, що дозволяє мінімізувати їх податкове навантаження. Така практика є законною, але, крім мінімізації податкової бази країн, в яких було отримано прибуток, також створюються не рівні умови ведення бізнесу, оскільки малі та середні підприємства, як правило, не мають доступу до цих схем виведення прибутку з-під оподаткування, і тому платять значно більші податки ніж багатонаціональні компанії (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf).

ЗБИТОК (англ. wastage ['weɪstɪdʒ])- перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати (джерело: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»» від 07.02.2013 № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 // Офіційний вісник України. –

2013. – № 19. – Ст. 665).

ЗЛОВЖИВАННЯ ДЛЯ ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ (англ. terrorist financing abuse ['terərist faɪ'nænsɪŋ ə'bjʊ:s])- експлуатація терористами та терористичними організаціями НПО (неприбуткових організацій) для збору та переміщення коштів, надання логістичної підтримки, заохочування чи сприяння вербуванню нових терористів, або для підтримки терористів та терористичних організацій, а також їх діяльності, в будь-який інший спосіб (джерело: The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>).

ЗЛОЧИННА ТЕХНОЛОГІЯ ЗБАГАЧЕННЯ (англ. criminal enrichment technology ['krɪmɪnl ɪn'ri:tʃmənt tek'nɒlədʒi])- комплекс взаємопов'язаних злочинів, що вчиняються ОЗГ з метою отримання матеріальної вигоди і з використанням легальних форм господарської діяльності (джерело: Протидія економічній злочинності / П.І. Орлов, А.Ф., Волобуєв, І.М. Осика, Р.Л. Степанюк, І.М. Зарецька, Едвард Картер, Річард Ворнер. – Харків: Нац. ун-т внутр. Справ, 2004. – 568 с.).

ЗЛОЧИННІ ДОХОДИ (англ. proceeds of crime ['prəʊsi:dz vɪ kraɪm])- будь-яка власність, що походить від або отримана, прямо чи опосередковано, в наслідок вчинення злочину (джерело: United Nations Convention against Corruption (21.11.2003), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf).

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ (англ. foreign economic activity ['fɔrɪn ɪ:kə'nɒmɪk æk'tɪvɪti])- діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами (джерело: Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України.

– 1991. – № 29. – Ст. 377).

ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ (англ. free trade zones [fri: treid zəʊnz])- певна територія в межах юрисдикції, де надаються пільги для стимулювання експорту, залучення прямих іноземних інвестицій та забезпечення зайнятості на місцевому рівні;- географічна область, де спеціальний нормативно-правовий режим та режим оподаткування поширюються на торгівлю товарами і послугами; відома також під іншими назвами у різних куточках світу (вільна зона, порто-франко, портова зона вільної торгівлі, зона зовнішньої торгівлі, зона електронної торгівлі, зона безмитної торгівлі, вільна торгова зона, зона експортної обробки, логістична зона, зона розвитку торгівлі, промислова зона, або промисловий парк, високотехнологічний промисловий парк, зона розвитку високих технологій і неотехнологій, інвестиційна зона, митна зона, особлива економічна зона, зона економічного розвитку, зона економічного і технологічного розвитку, зона розробки ресурсів і економічного розвитку і прикордонна зона економічного співробітництва) (джерело: FATF Report: Money Laundering vulnerabilities of Free Trade Zones [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20vulnerabilities%20of%20Free%20Trade%20Zones.pdf>).

ІВСДРОПІНГ (англ. eavesdropping [i:vzdrɒpɪŋ])- технологія копіювання даних магнітної смуги платіжної картки шляхом встановлення в банкомат стороннього пристрою для прослуховування, який перехоплює дані з картрідера (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

ІМПОРТ (англ. import ['ɪmpɔ:t])- купівля або отримання на інших законних підставах від іноземних суб'єктів господарської та іншої діяльності товарів із ввезенням або без ввезення цих товарів в Україну, включаючи їх купівлю для власного споживання філіями та

представництвами установ і організацій України, що знаходяться за її межами, а також дипломатичними представництвами та консульськими установами України за кордоном (джерело: Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148);- (1) Ввезення у країну товарів іноземного виробництва. (2) Завезення з(за кордону на комерційній основі товарів, призначених для споживання, капіталів, а також операцій (послуг) матеріального характеру, що здійснюються іноземними виробничими організаціями (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ІНВЕСТИЦІЇ (англ. investments [in'vestmənts])- господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно (джерело: Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 / . – Ст. 112);- (1) Довгострокові вкладення капіталу в будь-яке підприємство з метою одержання прибутку. Інвестиції поділяються на державні та приватні, прямі та портфельні; на послуги, житлове будівництво; реальні (прямі), інтелектуальні, фінансові та інвестиції для заміни зношених основних фондів. (2) Довгострокове вкладення капіталу (коштів) у різні галузі економіки переважно за межами країни, а також майнові й інтелектуальні цінності, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок чого утворюється прибуток чи досягається соціальний ефект (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ІНДИКАТОР(И) РИЗИКОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ОПЕРАЦІЇ (англ. risky financial transaction indicator(s) ['rɪski faɪ'nænsɪəl træn'zækʃən 'ɪndɪkeɪtəz])- установлена Національним банком України ознака чи сукупність ознак фінансових операцій,

учасників фінансових операцій та їх намірів/дій, що дають змогу виявляти ризикові фінансові операції (джерело: Положення про порядок здійснення банками аналізу та перевірки документів (інформації) про фінансові операції та їх учасників: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок здійснення банками аналізу та перевірки документів (інформації) про фінансові операції та їх учасників» від 15.08.2016 № 369 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 70. – Ст. 2360).

ІНДИКАТОРИ РИЗИКУ (англ. risk indicators [ˈrɪsk ˈɪndɪkeɪtəz])- критерії із заданими наперед параметрами, використання яких дає можливість здійснювати вибір об'єкта контролю, що становить ризик (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ІНОЗЕМНИЙ ЕМІТЕНТ (англ. foreign issuer [ˈfɔrɪn ˈɪʃuːə])- юридична особа, яка створена відповідно до законодавства іншої держави та здійснює емісію цінних паперів на території України, або юридична особа, цінні папери якої зареєстровані відповідно до законодавства іншої держави та допуск до обігу на території України яких надано Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (джерело: Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Стор. 1126. – Ст. 268).

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ (англ. foreign investments [ˈfɔrɪn ɪnˈvestmənts])- всі види майнових та інтелектуальних

цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект (джерело: Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377);- цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту (джерело: Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80).

ІНСАЙДЕРСЬКА ІНФОРМАЦІЯ (англ. insider information ['in'saidə ,infə'meɪʃən])- неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фондовій біржі, або правочини щодо них, у разі якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів), та яка підлягає оприлюдненню відповідно до вимог, встановлених цим Законом. Інформація щодо оцінки вартості цінних паперів та/або фінансово-господарського стану емітента, якщо вона отримана виключно на основі оприлюдненої інформації або інформації з інших публічних джерел, не заборонених законодавством, не є інсайдерською інформацією. Інформація не вважається інсайдерською з моменту її оприлюднення відповідно до закону (джерело: Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268).

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЩОДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (англ. informational risk management system [,infə'meɪʃən(ə)l risk'mænɪdʒmənt'sistɪm])- сукупність технічних засобів, методів і процедур, що забезпечують реєстрацію, зберігання, оброблення, моніторинг і своєчасне формування достовірної інформації для звітування (інформування), аналізу та прийняття своєчасних та адекватних

управлінських рішень щодо управління ризиками (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936).

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РИЗИК (англ. information risk [ˌɪnfə'meɪʃən rɪsk])- імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок виникнення внутрішніх і зовнішніх подій щодо інформаційних систем банку та інших інформаційних ресурсів, що використовуються для досягнення цілей банку, недостатності внутрішнього контролю чи неадекватних або помилкових внутрішніх процесів банку у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційний ризик є складовою операційного ризику (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936). Зв'язок з іншими термінами: див. терміни «ризик», «операційний ризик», «банк».

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ВІДСТЕЖЕННЯ (МОНІТОРИНГУ) ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ (КРІМ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИПЛАТОЮ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ, СПЛАТОЮ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ) (англ. information on tracking (monitoring) financial transactions (except financial transactions related to salary payment, payment of national and local taxes and fees) [ˌɪnfə'meɪʃən ɒn 'trækɪŋ ('mɒnɪtərɪŋ) faɪ'nænʃəl træ'nzæksjənz (ɪk'sept faɪ'nænʃəl træ'nzæksjənz rɪ'leɪtɪd tə 'sæləri 'peɪmənt 'peɪmənt əv 'næʃənl ənd 'ləʊkəl 'tæksɪz ənd fi:z)])- виявлена суб'єктом інформація про фінансові

операції клієнта за Запитом (джерело: Порядок надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій» від 23.12.2015 № 1168, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 р. за № 80/28210 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 8. – Ст. 404).

КАПІТАЛ ПІД РИЗИКОМ (англ. value at risk [ˈvælju: æt rɪsk])- метод кількісної оцінки ризику, який полягає у віднайденні величини (економічного капіталу), що постійно перебуває під ризиком і відтак може бути втрачена навіть під час звичайної діяльності. Математично капітал під ризиком визначається як добуток величини позиції, що наражає банк на ризик; волатильності об'єкта, який утворює позицію; фактора довірчого інтервалу; тривалості позиції (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

КАРУСЕЛЬНА СХЕМА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПДВ (англ. VAT carousel fraud [ˌkærə'sel frɔ:d])- схема, в якій відбувається циркуляція товарів настільки багато разів, наскільки це можливо, без сплати ПДВ. Товари продаються у рамках «каруселі» за найвищою ціною, що існує у даний момент продажу, оскільки чим вища ціна, тим більшу суму ПДВ можна привласнити. Результатом карусельної схеми стає постійне підвищення вартості товару, що у випадку відсутності перевірок може призвести до безконтрольного зростання його ціни. Це означає, що у межах каруселі вартість товару повинна занижуватись перед його наступним перепродажем. Так часто відбувається, якщо товар знаходиться у «третій країні». Зниження вартості має додаткову перевагу, оскільки знижує імпорتنі мита, які потрібно сплатити у третій країні. Такий «фінансовий збиток» покривається відшкодуванням ПДВ від країни-члена ЄС (джерело: The FATF Laundering the proceeds of VAT Carousel Fraud Report (February 23, 2007), p. 3, 4.

[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/laundryingtheproceedsofvatcarouselfraudreport.html>).

КАСТОДІАН (англ. custodian [kʌ'stəʊdiən])- організація (частіше за все банк), яка забезпечує відповідальне зберігання та управління цінними паперами за дорученням своїх клієнтів, а також може надавати інші послуги, включаючи кліренс, управління грошовими операціями, кредитування в іноземній валюті та у формі цінних паперів (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

КВАЗІГРОШІ (англ. quasi money [quasi 'mʌni])- за методологією МВФ до «квazігрошей» відносять грошові кошти в безготівковій формі, що знаходяться на строкових депозитах і ощадних банківських рахунках, а також високоліквідні фінансові інструменти, що обертаються на ринку. По суті, це депозити банківської системи та інші ліквідні фінансові активи, які офіційно не є законними засобами платежу, але можуть бути використані для погашення зобов'язань, а в окремих випадках – і для здійснення платежів. Тому головним критерієм включення певних видів фінансових інструментів до складу грошової маси є їх ліквідність. У сучасних умовах «квazігроші» – головний компонент грошової маси. В багатьох економічно розвинених країнах на них припадає від половини до двох третин «широких» грошей. Найбільша питома вага в структурі грошової маси належить агрегату M2, який формується за рахунок «квazігрошей». Математично суму «квazігрошей» визначають як різницю між грошовими агрегатами M2 і M1 або M2 і M0. Існують більш широкі визначення «квazігрошей». Наприклад, їх визначають як субститут грошей, грошові кошти, які виконують основні функції грошей та легко можуть бути конвертовані в готівку. До них відносять грошові чеки, короткострокові ощадні та строкові вклади, державні цінні папери, ощадні

облігації. При цьому кількісно «квазігроші» визначають як різницю між агрегатами М3 і М2 плюс облігації, державні позики, казначейські зобов'язання та інші цінні папери (джерело: *Современные проблемы теории денег и денежного обращения* / С.В. Мищенко. – К.: ЦНИ НБУ, УБД, 2011. – 230 с.);- одна із складових грошової маси, що являє собою грошові кошти у безготівковій формі, які містяться на строкових та ощадних вкладах у комерційних банках (джерело: *Економічний словник* / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

КОМПЛАЄНС-РИЗИК (англ. risk compliance [risk kəm 'plaiəns]) - імовірність виникнення збитків/санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невиконання банком вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішньобанківських документів банку (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - ризик юридичних санкцій, фінансових збитків або втрати репутації внаслідок невиконання банком законодавчих актів, ринкових стандартів, а також стандартів та внутрішніх документів банку, у тому числі процедур (джерело: Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» від 29.12.2014 № 867 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 201); - ризик юридичних санкцій, фінансових збитків або втрати репутації внаслідок невиконання банком вимог законодавства України, нормативно-правових актів, внутрішніх положень і правил, а також стандартів саморегулювальних організацій, що застосовуються до його

діяльності. Нездатність передбачати вплив неналежних дій працівників банку може призвести до негативного суспільного резонансу та завдати шкоди репутації банку, навіть якщо не було порушено вимог законодавства України (джерело: Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» від 28.03.2007 № 98 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0098500-07/card6#Public>).

КОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА (англ. convertible currency [kən'vɜ:təbl 'klɹənsɪ]) - іноземна валюта, що віднесена до цієї категорії Національним банком України (джерело: Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 17. – Ст. 184).

КОНВЕРТОВАНІСТЬ ГРИВНІ (англ. convertibility of hryvnia [kən'vɜ:tə'biləti əv]) - обіговість національної валюти, що означає гарантовану можливість обмінювати її на іноземні валюти та використовувати в міжнародних розрахунках. При повній або частковій конвертованості поширюється практично на усіх власників валюти – національних та зарубіжних, а також на будь-які операції, пов'язані з валютою (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

КОНТРАБАНДА (англ. smuggling ['smʌglɪŋ]) - переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131); - (1) Незаконне перевезення через державний кордон,

а також купівля, продаж і зберігання товарів або інших цінностей, ввезення і вивезення яких пов'язані з порушенням вимог митного законодавства. (2) Товари, ввезені до країни незаконно, без сплати мита (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

КОНТРАФАКТ (англ. counterfeit ['kauntəfɪt]) - продукт, який є точною копією бренду; упаковка виробляється особами, які не мають відповідних авторських прав на виробництво продукції під торговим знаком (джерело: FATF Report: Illicit Tobacco Trade [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Illicit%20Tobacco%20Trade.pdf>).

КОНТРОЛЬОВАНА ПОСТАВКА (англ. controlled delivery [kən'trəʊld di'livəri]) - метод, при якому допускається вивезення, провезення або ввезення на територію однієї або декількох держав незаконних або таких, що викликають підозри, партій вантажу з відома та під наглядом їх компетентних органів з метою розслідування будь-якого злочину і виявлення осіб, які беруть участь у вчиненні цього злочину (джерело: United Nations Convention against Transnational Organized Crime (15.11.2000), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/Docs/asp/ws.asp?m=A/RES/55/25>, United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (20.12.1988), а. 1 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unodc.org/unodc/en/commissions/CND/conventions.html>; United Nations Convention against Corruption (21.11.2003), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/Docs/asp/ws.asp?m=A/RES/58/4>).

КОНФЛІКТНІ ДІАМАНТИ («КРИВАБІ» ДІАМАНТИ) (англ. conflict diamonds («blood» diamonds) ['kɒnflɪkt 'daɪəmənz, blɒd 'daɪəmənz]) - необроблені алмази, що були використані повстанськими рухами або їх союзниками для фінансування збройних конфліктів, що мали на меті повалення легітимних урядів (відповідно до веб-сайту Процесу Кімберлі) (джерело: The FATF and EGMONT report «Money laundering and terrorist

financing through trade in diamonds» (October 2013), Anex I. Glossary of terms [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-tf-through-trade-in-diamonds.html>).

КОШТИ (англ. funds [fʌndz]) - активи будь-якого типу, матеріальні чи нематеріальні, рухомі чи нерухомі, що були придбані, а також юридичні документи чи інструменти у будь-якій формі, включаючи електронну чи цифрову, що підтверджують право власності або частку власності у такому активі (джерело: The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>); - гривня або іноземна валюта (джерело: Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, / № 13-14, № 15- 16, № 17 /. – Ст. 112); - (у складі майна суб'єктів господарювання) гроші у національній та іноземній валюті, призначені для здійснення товарних відносин цих суб'єктів з іншими суб'єктами, а також фінансових відносин відповідно до законодавства (джерело: Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144); - гроші у національній або іноземній валюті чи їх еквівалент (джерело: Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30)

КРЕДИТНИЙ РИЗИК (англ. credit risk ['kredit risk]) - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність

сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання. К. р. є в усіх видах діяльності, де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника. Він виникає кожного разу, коли банк надає кошти, бере зобов'язання про їх надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до умов реальних чи умовних угод незалежно від того, де відображається операція – на балансі чи поза балансом (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

КРИПТОВАЛЮТА (англ. cryptocurrency [ˈkɹɪptəʊˌkɹɪ(ə)nʃi]) - заснована на математичних принципах децентралізована конвертована валюта, яка захищена за допомогою криптографічних методів, тобто використовує криптографію для створення розподіленої, децентралізованої і захищеної інформаційної економіки. У криптовалютах використовуються відкриті і закриті ключі для переказу валюти від однієї (фізичної чи юридичної) особи іншій, і для переказу криптовалюти кожен раз потрібно використовувати криптографічний підпис. Безпека, цілісність і актуальність реєстрів операцій з криптовалютою забезпечується мережею пов'язаних між собою осіб (у випадку Біткоїн, ці особи називаються «майнерами» (miners)), які захищають мережу в обмін на можливість отримання комісійних зборів. (У випадку Біткоїн - невелика кількість нових створених біткоїнів, які називаються «винагородою за блок» (block reward), а в деяких випадках також комісійні за операції, які виплачуються користувачами в якості матеріального стимулу «майнерам» для включення їх операцій в наступний блок). В наш час співіснують сотні варіацій криптовалют, більшість з яких пов'язані з Біткоїн, в якому використовується принцип «proof-of-work» («докази виконання роботи» - система, заснована на тому, що будь-яка операція вимагає певної кількості обчислень) для перевірки і підтвердження правильності операцій і ведення ланцюжка блоків. Хоча Біткоїн є першим працюючим криптографічним протоколом для криптовалют, росте

зацікавленість до розробки альтернативних, більш ефективних методів перевірки і підтвердження правильності операцій, таких як системи «proof-of-stake» («доказ володіння» - система, в якій нові монети генеруються не за рахунок використання обчислювальних ресурсів, а за рахунок тривалості зберігання старіших монет) (джерело: The FATF Guidance for a risk-based approach virtual currencies (June 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/guidance-erba-virtual-currencies.html>).

КРИТЕРІЙ РИЗИКУ (англ. risk criteria [ˈrɪsk kriːrɪə] - ознака, характеристика, параметри або їх сукупність, за якими здійснюється оцінка ризику (джерело: Критерії ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» від 08.07.2016 № 584, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 липня 2016 р. за № 1047/29177 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 63. – Ст. 2136).

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (англ. legalization (laundering) of proceeds from crime [ˈliː.gəl.aɪ-zəˈʃən ('lɔːndəɪŋ) əv 'prəʊsiːdz frəm kraɪm]) - вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало

легалізації (відмиванню) доходів (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

ЛІКВІДАЦІЙНИЙ НЕТТІНГ (англ. closeout netting [ˈkləʊzəʊt ˈnetɪŋ]) - форма неттінгу, яка використовується в разі невиконання зобов'язань. Метою Л. н. є зменшення суми, що підпадає під ризик за відкритими угодами, у випадку, коли для однієї із сторін настають певні події, передбачені угодою (наприклад, вона підпадає під процедуру банкрутства), до розрахункової дати. Інколи Л. н. називають неттінгом невиконання зобов'язань, неттінгом відкритої угоди або неттінгом заміщення угоди (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

ЛІЦЕНЗУВАННЯ (англ. licensing [ˈlaɪsənsɪŋ]) - засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів (джерело: Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23. – Ст. 158).

ЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ (англ. logical control [ˈlɒdʒɪkl kən ˈtrəʊl]) - встановлення логічної відповідності, повноти та співвідношення відомостей, зазначених у декларації чи повідомленні про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування (джерело: Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: затверджено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції «Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» від 10.06.2016 № 3, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 липня 2016 за № 959/29089 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 55. – Ст. 1931)

МАЙНЕР (англ. miner ['maɪ.nəʃ]) - фізична або юридична особа, яка бере участь в функціонуванні мережі децентралізованої віртуальної валюти за допомогою використання спеціального програмного забезпечення для вирішення складних алгоритмів в розподіленій системі «proof-of-work» («докази виконання роботи») або іншій розподіленій підтверджуючій системі, яка використовується для перевірки і підтвердження правильності операцій в системі віртуальної валюти. «Майнери» можуть бути користувачами, якщо вони самостійно генерують конвертовану віртуальну валюту виключно для своїх особистих потреб, наприклад, як інвестицій або для оплати за поточними зобов'язаннями, або для придбання товарів і послуг. «Майнери» також можуть брати участь у роботі системи віртуальної валюти як провайдери послуг з обміну шляхом створення віртуальної валюти в рамках комерційної діяльності для її продажу в обмін на фіатну валюту або інші віртуальні валюти (джерело: The FATF Guidance for a risk-based approach virtual currencies (June 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/guidance-rba-virtual-currencies.html>).

МАНІПУЛЮВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ (англ. stock market manipulation [stɒk 'mɑ:kit mə,nɪpju'leɪʃən]) - умисні дії службової особи учасника фондового ринку, що мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі, встановлені відповідно до закону щодо державного регулювання ринку цінних паперів, що призвели до отримання професійним учасником фондового ринку або фізичною особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах, або уникнення такими особами збитків у значних розмірах, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

МЕРЕЖА TOR (СПОЧАТКУ НАЗИВАЛАСЯ «THE ONION ROUTER») (англ. tor [tɔ:]) - Анонімна розподілена

мережа комп'ютерів в інтернеті, яка приховує справжні ір-адреси (адреси мережевих протоколів) і, отже, особистості користувачів мережі шляхом маршрутизації зв'язку / операцій через велику кількість комп'ютерів, розташованих по всьому світу, і неодноразово кодуючи їх. Мережа tor надзвичайно ускладнює завдання встановлення фізичного місцезнаходження комп'ютерів, на яких розміщені або через які здійснюється доступ до веб-сайтів в мережі. Це завдання може бути додатково ускладнене за рахунок використання додаткових «змішувачів» або анонімайзерів в мережі tor. Мережа tor є однією з декількох підпільних розподілених комп'ютерних мереж, які називають «темними мережами», кіберпростом, «глибинним інтернетом» (deep web) або анонімними мережами, якими користуються фізичні особи для отримання доступу до контенту таким чином, щоб завуалювати свої особистості і відповідну діяльність в інтернеті (джерело: the fatf guidance for a risk-based approach virtual currencies (june 2015). Електронний ресурс – режим доступу: [http:// www.Fatf-gafi.Org/publications/fatfgeneral/documents/guidance-rba-virtual-currencies.Html](http://www.Fatf-gafi.Org/publications/fatfgeneral/documents/guidance-rba-virtual-currencies.Html)).

МЕТОД ВК/ФТ (англ. ML/FT method [ml/ft meθəd]) - (в контексті ВК/ФТ) окрема процедура чи процес, що використовується в діяльності ВК/ФТ. Він може включати різні методики, механізми, інструменти ВК/ФТ та бути частиною типології ВК/ФТ (джерело: FATF Report: Money laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20and%20TF%20vulnerabilities%20legal%20professionals.pdf>). Зв'язок з іншими термінами: див. терміни «відмивання коштів», «фінансування тероризму», «механізм ВК/ФТ», «інструмент ВК/ФТ», «типологія ВК/ФТ».

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ (англ. financial analysis methods [faɪ'nænʃəl ə'næləsis 'meθədz]) - прийоми та способи обробки фінансової звітності (джерело: Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: затверджено наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України «Про

затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» від 26.01.2001 № 49/121, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 8 лютого 2001 р. за № 121/5312 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 7. – Ст. 290).

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ (англ. customs control ['kʌstəmz kən'trəʊl]) - сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48 /. – Ст. 552).

МІЖНАРОДНА ПЛАТІЖНА СИСТЕМА (англ. international payment system [ˌɪntə'næʃənl 'reɪmənt 'sɪstɪm]) - платіжна система, в якій платіжна організація може бути як резидентом, так і нерезидентом і яка здійснює свою діяльність на території двох і більше країн та забезпечує проведення переказу коштів у межах цієї платіжної системи, у тому числі з однієї країни в іншу (джерело: Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137; The European Central Bank's official website [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ecb.int).

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА ОРГАНІЗАЦІЯ (англ. international financial organization [ˌɪntə'næʃənl faɪ'nænʃəl ˌɔːgənəɪ 'zeɪʃən]) - міжнародна організація, яка на умовах, визначених своїм установчим актом, та/або відповідно до міжнародного договору України здійснює емісію облігацій на території України. Міжнародні фінансові організації можуть здійснювати в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, емісію відсоткових або дисконтних облігацій, у тому числі шляхом здійснення публічної пропозиції. Емісії облігацій міжнародних фінансових організацій обслуговуються у депозитарній системі України (джерело: Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. –

Стор. 1126. – Ст. 268).

МІЖНАРОДНА ФІНАНСОВА УСТАНОВА (англ. international financial institution [ˌɪntəˈnæʃənl faɪˈnænsjəl ˌɪnstɪˈtjuːʃən]) - установа, з якою Уряд України уклав угоду про співробітництво та для якої згідно із законами України встановлено привілеї та імунітети (джерело: Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 08.09.2011 № 306, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2011 р. за № 1203/1994 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 84. – Ст. 3092).

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ РИНОК (англ. international exchange market [ˌɪntəˈnæʃənl ɪksˈtʃeɪndʒ ˈmɑːkɪt]) - сукупність відносин у сфері торгівлі іноземною валютою за межами України між суб'єктами ринку та іноземними контрагентами, які за дорученням і за рахунок суб'єктів ринку здійснюють торгівлю іноземною валютою за межами України (джерело: Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України» від 10.08.2005 № 281, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 серпня 2005 р. за № 950/11230 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 35. – Ст. 2133).

МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ (англ. international sanctions [ˌɪntəˈnæʃənl ˈsæŋkʃənz]) - санкції, які визнаються Україною відповідно до міжнародних договорів України або рішень міждержавних об'єднань, міжнародних, міжурядових організацій, участь у яких бере Україна, а також іноземних держав (у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України) щодо замороження активів визначених осіб або обмеження будь-якого доступу до них (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості

Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АУДИТУ (англ. international auditing standards [ˌɪntəˈnæʃənl ˈɔːdɪtɪŋ ˈstændədz]) - прийняті Міжнародною федерацією бухгалтерів документи, що визначають стандарти аудиту (джерело: Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238); - сукупність професійних стандартів, що встановлюють правила надання аудиторських послуг і розкривають питання етики та контролю якості, які визначені міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, що прийняті Радою з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості, а також Міжнародним кодексом етики, прийнятим Радою з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів та оприлюдненим Міжнародною федерацією бухгалтерів (джерело: Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 9. – Ст. 5).

МІКСЕР (СЕРВІС ПО ВІДМИВАННЮ, «ЗМІШУВАЧ») (англ. mixer [ˈmɪk.səɹ]) - один із видів анонімайзера, який забезпечує приховування ланцюжка операцій в ланцюжку блоків шляхом прив'язування всіх операцій до однієї і тієї ж біткоін-адреси, і посилаючи їх усіх разом таким чином, що створюється враження, ніби вони спрямовані з іншої адреси. «Міксер» або «змішувач» направляє операції за допомогою складної серії квазі-довільних фіктивних операцій, що надзвичайно ускладнює прив'язку конкретних віртуальних грошей (адрес) до конкретної операції. Сервіси «міксерів» працюють, отримуючи розпорядження від користувача на відправлення грошових коштів на конкретну біткоін-адресу. Після цього «міксер» «змішує» цю операцію з операціями інших користувачів таким чином, що стає незрозуміло, кому користувач має намір направити кошти. Прикладами сервісів «міксерів» є: Bitmixer.io; SharedCoin; Blockchain.info; Bitcoin Laundry; Bitlaunder; Easycoin (джерело: The FATF Guidance for a risk-based approach virtual currencies (June 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications>

/fatfgeneral/documents/guidancerba-virtual-currencies.html).

МОДУЛЬ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (англ. module of automated analysis and risk management system [*'mɒdju:l əv 'ɔ:təmətɪd ə 'næləsis ənd rɪsk 'mænɪdʒmənt 'sɪstɪm*]) - одна з підсистем АСАУР, що входить до складу модуля автоматизованої системи митного оформлення товарів та транспортних засобів (АСМО) або іншого програмно-інформаційного комплексу ДФС (ПК ДФС) і забезпечує роботу АСАУР під час митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

МОНІТОРИНГ (англ. monitoring [*'mɒnɪtərɪŋ*]) - діяльність емітента/еквайра щодо контролю за операціями, які здійснюються із застосуванням електронних платіжних засобів, з метою виявлення та запобігання помилковим та неналежним переказам. За дорученням емітента/еквайра моніторинг за умови дотримання вимог щодо збереження конфіденційності інформації може проводити юридична особа, що надає емітенту/еквайру послуги з оброблення даних (послуги процесингу) (джерело: Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137)

НАГЛЯД НА ОСНОВІ ОЦІНКИ РИЗИКІВ (англ. risk-based supervision [*rɪsk beɪst 'su:pə'vɪʒn*]) - внутрішній процес Національного банку, призначений для забезпечення більшої послідовності та ефективності інспектувань та інших видів наглядової діяльності. Для організації процесу управління ризиками в банках Національний банк України розробив Методичні рекомендації щодо організації та функціонування

систем ризик-менеджменту в банках України. Н. н. о. о. р. є підходом, який використовується для запровадження безперервного нагляду з метою спрямування уваги інспекторів на найбільш значні ризики, що дозволяє органам нагляду більше уваги приділяти тим установам, видам діяльності, операціям чи продуктам, з якими пов'язані найбільші ризики. На сьогоднішній день Н. н. о. о. р. став світовим стандартом. Підґрунтям для запровадження Н. н. о. о. р. є безперервний нагляд, який ще називають циклом нагляду, тобто послідовним процесом, що ніколи не припиняється. Історичний розвиток процесу нагляду за ризиками ґрунтується на удосконаленні оцінки ризиків за системою CAMELS, організації безперервного нагляду, впровадженні банками власних систем управління ризиками і, як найвища форма, – розвиток Н. н. о. о. р. Н. н. о. о. р. передбачає спрямування більших ресурсів у сфері підвищеного ризику. Національний банк України досягає цього за допомогою: виявлення ризиків з використанням уніфікованих визначень, що забезпечує підґрунтя для висновків і дій нагляду; вимірювання ризику на основі уніфікованих факторів оцінки, оскільки кількість ризику не завжди вимірюється у грошовому вираженні, а може бути відносною оцінкою суми можливих втрат; оцінки адекватності управління ризиками; спрямування більших ресурсів у сфері підвищеного або зростаючого ризику як у межах одного банку, так і в банківській системі взагалі; використання відповідних інструментів нагляду, залежно від виявлених ризиків, формулювання висновків щодо параметрів і рівня ризиків, а також визначення заходів щодо подальшого контролю виявлених проблем (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

НАГЛЯДОВІ ОРГАНИ (англ. supervisors ['sju:pəvaizəz]) - визначені компетентні органи влади або недержавні органи із зобов'язаннями, що націлені на забезпечення відповідності фінансових установ та ВНУП вимогам з протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму. Недержавні органи (до яких можуть відноситись певні типи ОСР) повинні мати повноваження для здійснення нагляду та накладання санкцій на

фінансові установи та ВНУП у сфері з ПВК/ФТ. Такі недержавні органи також мають бути уповноважені законом на здійснення функцій, що ними виконуються, і бути під наглядом компетентного органу стосовно таких функцій (джерело: The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>); - визначені компетентні органи, які відповідальні за дотримання фінансовими установами вимог щодо протидії видмиванню коштів та фінансування тероризму (джерело: The FATF Guidance on the risk-based approach to combating money laundering and terrorist financing (June 2007). Glossary of terminology [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatfguidanceontherisk-basedapproachctocombatingmoneylaunderingandterroristfinancing-highlevelprinciplesandprocedures.html>).

НАДНАЦІОНАЛЬНИЙ РИЗИК (англ. supranational risk [ˌsuːprəˈnæʃ(ə)n(ə)l rɪsk]) - ризик ВК та ФТ, що впливає на внутрішній ринок і представляє загальні риси, які можуть виникнути у декількох або одній країні-члені та/або який може мати й зовнішні причини (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a-11e7-954d-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF).

НАЦІОНАЛЬНА ОЦІНКА РИЗИКІВ (англ. National risk assessment [ˈnæʃənl rɪsk əˈsɛsmənt]) - опис фундаментальної, загальної інформації для допомоги визначеним компетентним органам, правоохоронним органам, підрозділам фінансової розвідки, фінансовим установам та визначеним нефінансовим установам і професіям приймати рішення щодо розподілу обов'язків і ресурсів на національному рівні, які ґрунтуються на практичному, повному та сучасному розумінні ризиків (джерело: The FATF Guidance on the risk-based approach to combating money laundering and terrorist financing (June 2007), page 15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/document>

s/ fatfguidanceontherisk-basedapproachtocombatingmoneylaunderingandterroristfinancing-highlevelprinciplesandprocedures.html; The FATF RBA guidance for trust and companies service providers (TCSPs) (June 17, 2008), page 14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/rba-tcps.html>; The FATF RBA guidance for accountants (June 17, 2008), page 16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/document/s/fatfguidanceontheriskbasedapproachforaccountants.html>; The FATF RBA guidance for real estate agents (June 17, 2008) page 15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatfguidanceontherisk-basedapproachforrealestateagents.html>; The FATF RBA guidance for dealers in precious metal and stones (June 17, 2008) page 15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatfguidanceontherisk-basedapproachfordealersinpreciousmetalsandstones.html>; The FATF RBA guidance for casinos (October 23, 2008), page 18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/document/s/fatfguidanceontheriskbasedapproachforcasinos.html>; The FATF RBA guidance for legal professionals (October 23, 2008), page 19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/riskbasedapproachguidanceforlegalprofessionals.html>); - система заходів, які здійснюються суб'єктами державного фінансового моніторингу, уповноваженими органами державної влади із залученням інших суб'єктів (у разі потреби) з метою визначення (виявлення) ризиків (загроз) легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму, їх аналіз, оцінка та розроблення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних наслідків (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ (англ. National Agency of Ukraine for finding, tracing and management of assets derived from corruption and other crimes [*'næʃənl 'eɪdʒənsɪ əv ju:'kreɪn fə 'faɪndɪŋ 'treɪsɪŋ ənd 'mænɪdʒmənt əv 'æsets dɪ'raɪvd frəm kə'rʌpʃən ənd 'lɒð kraɪmz*]) - центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, та/або з управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні (джерело: Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – Ст. 2).

НЕГАТИВНА ІСТОРІЯ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (англ. negative risk profile history [*'negətɪv rɪsk 'prəʊfaɪl 'hɪstəri*]) - показник, який кількісно характеризує наявність у певний період інформації про порушення законодавства України з питань державної митної справи чи виявлені за результатами митного контролю невідповідності, які описані у профілі ризику і враховуються при визначенні ступеня ризику за профілем ризику (у бік підвищення ступеня ризику), якщо такий показник передбачений профілем ризику (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України

21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

НЕГРОШОВІ ОПЕРАЦІЇ (англ. non-cash operations [nɒn kæʃ ˈɒrəˈreɪʃənz]) - операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів (джерело: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 19. – Ст. 665)

НЕЗАКОННІ ФІНАНСОВІ ПОТОКИ (англ. illicit financial flows [ɪˈlɪsɪt flʌˈnænʃ(ə)l fləʊz]) - фінансові потоки, які описують рух грошей, отриманих незаконним шляхом, переданих або витрачених за кордоном. Джерела коштів цих транскордонних переказів представлені в трьох формах: корупція, а саме хабарництво і крадіжка з боку державних чиновників; злочинна діяльність, така як торгівля наркотиками, торгівля людьми, незаконний продаж зброї і багато іншого; та ухилення від сплати податків і викривлене трансфертне ціноутворення (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf)

НЕКОНВЕРТОВАНА (АБО ЗАКРИТА) ВІРТУАЛЬНА ВАЛЮТА (англ. non-convertible virtual currency [nɒn-kənˈvɜːtəbl ˈvɜːtʃuəl ˈklɹænsɪ]) - призначена для використання у специфічних віртуальних місцях або світах, таких як Масова Багатокористувацька Онлайнова Рольова Гра (MMORPG) або Amazon.com. і яка, відповідно до правил її використання, не може бути обмінена на фіатну валюту. Ці валюти, наприклад, включають: Project Entropia Dollars; Q Coins; World of Warcraft Gold (джерело: FATF Report: Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual->

[currencykey-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf](#)).

НЕПРИЙНЯТНО ВИСОКИЙ РИЗИК (англ. unacceptably high risk [ˌʌnək'septəbli haɪ rɪsk]) - максимально високий ризик, який не може бути прийнятий суб'єктом первинного фінансового моніторингу відповідно до внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

НЕРЕЗИДЕНТ (англ. non-resident ['nɒn'rezɪdənt]) - фізична особа, яка є громадянином іншої держави, іноземна юридична особа, утворена відповідно до законодавства іншої держави (джерело: Положення про провадження депозитарної діяльності: затверджено рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про провадження депозитарної діяльності» від 23.04.2013 № 735, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 червня 2013 р. за № 1084/23616 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 52. – Ст. 1910)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АКТ (англ. regulatory legal act ['regjələnt(ə)rɪ 'li:gəl ækt]) - акт управління (рішення) суб'єкта владних повноважень, який встановлює, змінює, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування (джерело: Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35 /35-36, 37/. – Ст. 446).

ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. financial monitoring object [faɪ'nænʃəl 'mɒnɪtərɪŋ 'ɒbdʒɪkt]) - дії з активами, пов'язані з відповідними учасниками фінансових операцій, які їх проводять, за умови наявності ризиків використання таких активів з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення, а також будь-яка інформація про такі дії чи події,

активи та їх учасників (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057)

ОБЛАСТЬ РИЗИКУ (англ. risk area [rɪsk 'eəriə]) - згруповані об'єкти аналізу ризику, щодо яких існує потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ (англ. information processing in the system [ˌɪnfə'meɪʃən 'prəʊsesɪŋ ɪn ðə 'sɪstɪm]) - виконання однієї або кількох операцій, зокрема: збирання, введення, записування, перетворення, зчитування, зберігання, знищення, реєстрації, приймання, отримання, передавання, які здійснюються в системі за допомогою технічних і програмних засобів (джерело: Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286).

ОЗНАКИ, ЗА ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ВІДСТЕЖЕННЯ (МОНІТОРИНГ) ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ (англ. signs on which the financial transactions detection (monitoring) is carried out [saɪnz ɒn wɪtʃ ðə faɪ'nænʃəl trænz'zækʃənz dɪ'tekʃən ('mɒnɪtɪŋ) ɪz 'kæərɪd aʊt]) - ознаки, які визначають спільні риси фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та пов'язані з коштами, майном, майновими та немайновими правами, відстеження яких повинен здійснити

суб'єкт (джерело: Порядок надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку надання інформації щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій» від 23.12.2015 № 1168, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 р. за № 80/28210 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 8. – Ст. 404).

ОПЕРАЦІЙНИЙ РИЗИК (англ. operational risk [ˌɒpə'reɪʃənl rɪsk]) - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок недоліків або помилок в організації внутрішніх процесів, навмисних або ненавмисних дій працівників банку або інших осіб, збоїв у роботі інформаційних систем банку або внаслідок впливу зовнішніх факторів. Операційний ризик уключає юридичний ризик, однак має виключати ризик репутації та стратегічний ризик (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936).

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННА ГРУПА (англ. organised criminal group [ˈɔ:gənaɪzd 'krɪmɪnl gru:p]) - структурно оформлена група в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду (відповідно до статті 2 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, 2000 рік, Палермо) (джерела: The FATF report Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers (June 2010), Definitions [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/moneylaunderingthroughmoneyremittanceandcurrencyexchangeproviders.html>,

http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_789). - структурно оформлена група в складі трьох або більше осіб, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів, визнаних такими відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду (джерело: United Nations Convention against Transnational Organized Crime (15.11.2000), а. 2 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/Docs/asp/ws.asp?m=A/RES/55/25>).

ОСНОВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ (англ. predicate offence [ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ (англ. core principles [к.: 'prɪnsəplz]) - основні Принципи для Ефективного Банківського Нагляду, що опубліковані Базельським Комітетом щодо Банківського Нагляду; Цілі та Принципи Регулювання Цінних Паперів, що опубліковані Міжнародною Організацією Комісій по Цінних Паперах; Принципи Нагляду у сфері страхування, що опубліковані Міжнародною Асоціацією Наглядових Органів у сфері страхування (джерела: The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatfrecommendations.html>; The FATF Guidance for a risk-based approach Effective supervision and enforcement by AML/CFT supervisors of the financial sector and law enforcement (October 2015). Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/documents/riskbasedapproach/documents/rba-effective-supervision-and-enforcement.html>).

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (англ. fundamental principles of domestic law [ˌfʌndə'mentl 'prɪn.sɪ.plz əv də'mestɪk lɔː]) - основні правові принципи, на яких базуються національні правові системи та які створюють базу для національних законів і здійснення повноважень. Ці основні принципи зазвичай містяться чи виражені у національній Конституції чи аналогічному документі або у рішеннях вищих судових органів, які мають повноваження щодо винесення тлумачень та пояснень норм

національного законодавства, що підлягають обов'язковому виконанню. Хоча різні країни мають власні особливості: деякі приклади таких основних принципів включають право на належну правову процедуру, презумпцію невинуватості, право особи на ефективний захист у судах (джерело: The FATF guidance criminalising terrorist financing (October 2016), footnote 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/criminalising-terrorist-financing.html>).

ОФШОР (англ. offshore [ˌɒfˈʃɔːr]) - центри спільного підприємництва, які надають пільговий режим фінансово-кредитних операцій в іноземній валюті для іноземних резидентів (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.)

ОФШОРНА ЗОНА (англ. offshore zone [ˌɒfˈʃɔːr zəʊn]) - юрисдикції, міста, держави або країни, які надають сприятливий податковий режим, який може бути корисним для нерезидентів. Термін «офшорна зона» загалом має на увазі будь-яку країну з низькою або нульовою податковою ставкою на всі або окремі категорії доходів, певний рівень банківської або комерційної секретності, мінімальну або повну відсутність резервних вимог центрального банку або обмежень у конвертованій валюті (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf);

- зона, практично вільна від оподаткування (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ОЦІНКА ВРАЗЛИВОСТІ (англ. evaluation of variability [ɪˌvælju'eɪʃ(ə)n ɒvˈveəriə'bɪlɪti]) - визначення ступеню можливості здійснення на ядерній установці акту ядерного тероризму або крадіжки ядерного матеріалу на основі проведеного аналізу вразливості (джерело: Облік та контроль ядерного матеріалу, фізичний захист ядерного матеріалу і ядерних установок. Тлумачний словник українських термінів. Словники термінів: українсько-англо-російський, русско-українсько-английський,

english-russian-ukranian / НП 306.7.086- 2004. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0101578-04/ed20040608/fin d/sp:java:ma x100?text=%CE%E1%EB%B3%EA%E %E2%E8%E9+%E7%E2%B3%F2>).

ОЦІНКА РИЗИКУ (англ. risk assessment [rɪsk ə'sesmənt]) - аналіз ідентифікаційних даних клієнта, інших наявних відомостей та інформації про клієнта та його діяльність, результатом якого є визначення рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (джерело: Критерії ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення» від 08.07.2016 № 584, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 липня 2016 р. за № 1047/29177 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 63. – Ст. 2136); - визначення ймовірності виникнення ризику і можливих наслідків порушень законодавства України з питань державної митної справи у разі проявлення ризику (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 №684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ОЦІНКА РИЗИКУ ВК/ФТ (англ. ML/TF risk assessment [em-el/ti:-ef rɪsk ə'sesmənt]) - продукт чи процес, що заснований на методології, що погоджена залученими сторонами, який

намагається виявити, проаналізувати та зрозуміти ризики ВК/ФТ та слугує першим кроком до їх вирішення. В ідеалі, оцінка ризику складається з винесення судження щодо загроз, вразливостей та наслідків (джерело: The FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf)

ПАРАЛЕЛЬНЕ ФІНАНСОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ (англ. parallel financial investigation ['pærələl faɪ'nænʃəl ɪn'vestri'geɪʃən]) - проведення фінансового розслідування разом, або в контексті, (традиційного) кримінального розслідування з відмивання коштів, фінансування тероризму та/або предикатного(-их) злочину(-ів). Слідчі правоохоронних органів з предикатного злочину повинні бути уповноважені на проведення розслідування будь-яких правпорушень, пов'язаних з відсмиванням коштів та фінансуванням тероризму під час паралельного розслідування, або ж мати можливість передати справу іншому агентству для подальшого ведення таких розслідувань (джерело: The FATF Recommendations: Interpretive Note 30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>)

ПЕРВИННИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ (англ. primary financial monitoring ['praɪməri faɪ'nænʃəl 'mɒnɪtərɪŋ]) - сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу і спрямовані на виконання вимог цього Закону, нормативно-правових актів суб'єктів державного фінансового моніторингу, що включають, зокрема, проведення обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ПЕРЕВІРКА З ПИТАНЬ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ

ЗАКОНОДАВСТВА 3 ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. check of compliance with the requirements of financial monitoring legislation [tʃek ðv kəm'plaiəns wɪð ðə rɪ 'kwaɪəmənts ðv faɪ'nænʃəl 'mɒnɪtərɪŋ ,ledʒɪs'leɪʃən]) - планова або позапланова виїзна перевірка, безвиїзний нагляд з питань фінансового моніторингу (джерело: Положення про порядок організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок організації та проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 20.06.2011 № 197 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 55. – Ст. 2218).

ПЕРЕЙНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (англ. criminal proceedings [krɪmɪnl prə'si:diŋz]) - здійснення компетентними органами однієї держави розслідування з метою притягнення особи до кримінальної відповідальності за злочини, вчинені на території іншої держави, за її запитом (джерело: Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88).

ПІДРОБЛЕНІ БАНКНОТИ (МОНЕТИ) (англ. fake banknotes (coins) [feɪk 'bæŋknəʊts (kɔɪnz)]) - імітації (копії, фальсифікації) справжніх банкнот (монет), що виготовлені будь-яким способом, уключаючи промисловий, у супереч установленому законодавством України порядку. До підроблених належать також перероблені банкноти, на яких будь-яким способом (наклеюванням, малюванням, друкуванням, комбінуванням частин від справжніх та підроблених банкнот тощо) змінені зображення, що визначають номінал, рік затвердження зразка (виготовлення), банк-емітент, інші реквізити та елементи дизайну, і які за зовнішнім виглядом можуть бути сприйняті як справжні банкноти (джерело:

Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Правил визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України» від 23.10.2013 № 422, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 листопада 2013 р. за № 1942/24474 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 91. – Ст. 3353).

ПІДРОБЛЕННЯ ГРОШОВИХ ЗНАКІВ (англ. currency counterfeiting ['kʌrənsi 'kaʊntəfɪtɪŋ]) - обманні дії щодо виготовлення чи зміни грошових знаків у будь-який спосіб, який застосовується для досягнення цього результату (відповідно до статті 3 Міжнародної конвенції Ліги Націй щодо протидії підробки грошових знаків, 1929 рік) (джерела: The FATF report Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers (June 2010), Definitions [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/moneylaunderingthroughmoneyremittanceandcurrencyexchangeproviders.html>, http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_589)

ПІДРОЗДІЛ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ (ПФР) (англ. financial intelligence unit (FIU) [fai'næɪʃəl m'telɪdʒəns 'ju:nɪt]) - центральна, національна установа, відповідальна за отримання (та запитування, коли це дозволено), аналіз та надання компетентним органам, а також розкриття фінансової інформації: 1) стосовно доходів, які викликають підозру, та потенційного фінансування тероризму, або 2) необхідної згідно з національним законодавством або правилами, з метою боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (джерело: Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (Warsaw, 16.05.2005), а. 1 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008371f>)

ПОВЕРНЕННЯ АКТИВІВ (англ. asset recovery ['æset ri 'klævəri]) - повернення чи репатріація доходів, одержаних від незаконної діяльності, коли такі доходи були розміщені в іноземних країнах (джерело: FATF Best Practices Paper: Best Practices on Confiscation (Recommendations 4 and 38) and a Framework for Ongoing Work on Asset Recovery (October 2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Best%20Practices%20on%20%20Confiscation%20and%20a%20Framework%20for%20Ongoing%20Work%20on%20Asset%20Recovery.pdf>); - правовий процес, за допомогою якого країна, уряд і/або його громадяни повертають викрадені в результаті корупції ресурси та інші активи з іншої юрисдикції (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf).

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРІЛІ ОПЕРАЦІЇ (англ. suspicious transaction report (STR) [səs'piʃəs træn'zækʃən ri'pɔ:t]) - включає звіти про підозрілу діяльність та інші форми звітування від фінансових установ, що пов'язані з підозрілою діяльністю клієнта (джерело: FATF Report: Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations (June 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-of-terrorist-abuse-in-non-profit-organisations.pdf>

ПОДАТОК (англ. tax [tæks]) - обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до цього Кодексу (джерело: Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17 /. – Ст. 112).

ПОЗИТИВНА ІСТОРІЯ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (англ. positive risk profile history ['pɒzətɪv rɪsk 'prəʊfaɪl 'hɪstəri]) - показник, який кількісно характеризує наявність у певний період фактів митного оформлення після спрацювання профілю ризику, які підтвердили відсутність порушень законодавства

України з питань державної митної справи чи виявлення за результатами митного контролю невідповідностей, і враховується при визначенні ступеня ризику за профілем ризику (у бік зниження ступеня ризику), якщо такий показник передбачений профілем ризику (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323)

ПОКАЗНИК РИЗИКУ (англ. risk indicator [ˈrɪsk ˈɪndɪkətə]) - аспект діяльності організації, що передбачає його використання або ризик використання в терористичних цілях, але також може мати й інше пояснення (джерело: FATF Report: Risk of Terrorist Abuse in Non-Profit Organisations (June 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Risk-of-terrorist-abuse-in-nonprofit-organisations.pdf>)

ПОТЕНЦІЙНИЙ РИЗИК (англ. potential risk [pəʊˈtɛnʃəl rɪsk]) - ризик, який не був виявлений, але умови для його виникнення існують (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ПРЕДИКАТНИЙ ЗЛОЧИН (англ. predicate offense [ˈprɛdɪkət əˈfɛns]) - будь-який кримінальний злочин, в результаті якого виникли доходи, що можуть стати предметом злочину,

зазначеного в статті 6 Конвенції про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (джерело: Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_029). Види предикатних злочинів: а) участь в організованій злочинній групі чи банді (англ. participation in an organized criminal group and racketeering); б) тероризм, у тому числі фінансування тероризму (англ. terrorism, including financing terrorism); в) торгівля людьми та нелегальне ввезення мігрантів (англ. trafficking in human beings and migrant smuggling); г) сексуальна експлуатація, у тому числі сексуальна експлуатація дітей (англ. sexual exploitation, including sexual exploitation of children); ґ) незаконна торгівля наркотиками та психотропними речовинами (англ. illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances); д) незаконна торгівля зброєю (англ. illicit arms trafficking); е) незаконна торгівля вкраденими та іншими товарами (англ. illicit trafficking in stolen and other goods); є) корупція та хабарництво (англ. corruption and bribery); ж) шахрайство (англ. fraud); з) підробка грошей (англ. counterfeiting currency); и) підробка та піратське розповсюдження товарів (англ. counterfeiting and piracy of products); і) злочини проти довкілля (англ. environment crime); ї) убивство, завдання серйозних тілесних ушкоджень (англ. murder, greivous bodily injury); к) викрадення людей, незаконне утримання та захоплення заручників (англ. kidnapping, illegal restraint and hostage-taking); л) грабіж (розбій) або крадіжка (англ. robbery or theft); м) контрабанда (англ. smuggling); н) податкові злочини (англ. tax crimes); о) вимагання (англ. extortion); п) підроблення (англ. forgery); р) піратство (англ. piracy); та с) незаконні дії з інсайдерською інформацією та маніпулювання ринком (англ. insider trading and market manipulation) (джерело: Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (Warsaw, 16.05.2005), Appendix [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/198>); 543 П - суспільно небезпечне протиправне діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом (джерело: Порядок надання та розгляду узагальнених матеріалів: затверджено наказом Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства доходів і зборів України, Служби безпеки України «Про затвердження Порядку надання та розгляду узагальнених матеріалів» від 02.12.2013 № 1026/1184/739/484, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2013 р. за № 2170/24702 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 3. – Ст. 75)

ПРИЙНЯТНИЙ РИЗИК (англ. acceptable risk [æk'septəbl risk]) - допустимий рівень ризику, після проведення заходів з його пом'якшення. Враховуючи, що практично неможливо зменшити ризик ПВК/ФТ до нуля, певні ризики завжди будуть лишатися (джерело: EU Supranational Risk Assessment Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d4d7d30e-5a5a-11e7-954d01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF)

ПРИЙНЯТНИЙ РІВЕНЬ РИЗИКІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ДОХОДІВ/ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ (англ. acceptable risk level of criminal incomes legalization/terrorist financing [æk'septəbl risk 'levl ðv 'krɪmɪnl 'ɪnkʌmz 'li:gəlaɪzɪfən/terərɪst fa'nænsɪŋ]) - ризик, який є керованим, підконтрольним банку, не може спричинити підвищення юридичного ризику та ризику репутації, а також погіршення фінансових результатів діяльності банку чи завдати шкоди його кредиторам і клієнтам (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035).

ПРИЙНЯТТЯ РИЗИКІВ (англ. taking risks ['teɪkɪŋ rɪks]) - утримання ризиків на рівні, що перебуває в межах визначеної банком схильності до ризиків (ризик-апетиту) та не створює

загрози для інтересів вкладників, інших кредиторів, власників банку та фінансової стійкості банку (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936)

ПРОГРАМНИЙ СКІМІНГ (англ. software skimming [ˈsɒftweə(r) ˈskɪmɪŋ]) - різновид логічної атаки на банкомат, яка спрямована на отримання даних магнітної смуги платіжних карток та ПІН-кодів (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

ПРОЗОРИСТЬ (англ. transparency [trænsˈpeərənsɪ]) - необмежений доступ до своєчасної та достовірної інформації щодо прийнятих рішень та їх результатів (джерело: UN Study: Public Sector Transparency and Accountability in Selected Arab Countries: Policies and Practices [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://publicadministration.un.org/publications/content/PDFs/E-Library%20Archives/2005%20Public%20Sector%20Transparency%20and%20Accountability%20in%20SelArab%20Countries.pdf>.

ПРОЦЕС КІМБЕРЛІ (англ. kimberley process [ˈkɪmbəlɪ ˈprəʊses]) - міжнародна сертифікована схема, що регулює торгівлю необробленими алмазами. Її мета – запобігти потоку конфліктних алмазів, що допоможе захистити торгівлю необробленими алмазами, які законно видобувані (з веб-сайту Процесу Кімберлі) (джерело: The FATF and EGMONT report «Money laundering and terrorist financing through trade in diamonds» (October 2013), Anex I. Glossary of terms [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-tf-through-trade-in-diamonds.html>).

РАДА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ

ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЮ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ (англ. Council on the Prevention and Counteraction to the Legalization (Laundering) of the Proceeds from Crime, Terrorist Financing and the Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction [kaʊns(ə)l ɒn ðə pri'venʃən ænd ˌkaʊntə'rækʃən tu ðə liɡə'lɪzəʃən ('lɔːndəriŋ) ɒv ðə 'prəʊsiːdz frəm kraɪm, 'tɛrərist faɪ'nænsɪŋænd ðə faɪ'nænsɪŋ ɒv ðə prəʊ.lɪfə'reɪʃən ɒv 'wɛpənz ɒv məs dɪs'trʌkʃən]) - тимчасовий консультативно-дорадчий орган Кабінету Міністрів України. Утворюється для вивчення проблемних питань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (джерело: Положення про Раду з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: затверджене постановою Кабінету Міністрів України «Про утворення Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 08.09.2016 № 613 // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 174).

РЕГІОНАЛЬНИЙ ПРОФІЛЬ РИЗИКУ (англ. regional risk profile [riːdʒənəl rɪsk 'grəʊfəl]) - профіль ризику, який наповнюється митницями і застосовується в кожній митниці у межах визначених нею значень індикаторів ризику. При цьому під наповненням профілю ризику розуміється визначення конкретних значень окремих індикаторів ризику та інших параметрів профілю ризику (перелік відповідних індикаторів ризику та інших параметрів профілю ризику визначається у профілі ризику) (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків,

розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

РЕЕКСПОРТ (англ. re-export [ri:-'eksport]) - продаж або передача на інших законних підставах іноземним суб'єктам господарської та іншої діяльності з вивезенням або без вивезення за межі України товарів, раніше імпортованих в Україну (джерело: Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148); - митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552).

РЕЗИДЕНТ (англ. resident ['rezidənt]) - фізична особа, яка є громадянином України, юридична особа, що утворена та провадить свою діяльність за законодавством України (джерело: Положення про провадження депозитарної діяльності: затверджено рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про провадження депозитарної діяльності» від 23.04.2013 № 735, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 червня 2013 р. за № 1084/23616 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 52. – Ст. 1910); - (1) Фізичні особи – вітчизняні, іноземні та без громадянства, що мають постійне місце проживання в певній країні, зокрема й ті, що тимчасово перебувають за кордоном. (2) Юридичні особи, що знаходяться та зареєстровані в певній країні, зокрема й підприємства за участю іноземних інвесторів, дипломатичні, торгові та інші офіційні представництва за кордоном, що користуються

дипломатичними привілеями, а також інші представництва підприємств та організацій певної країни, що не здійснюють господарськoї чи іншої комерційної діяльності (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

РЕІМПОРТ (англ. reimport [ˌrɛ-ɪmˈpɔrt]) - митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорту цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552).

РЕКАПІТАЛІЗАЦІЯ (англ. recapitalization [rekæp.ɪ.təl.aɪˈzeɪ.ʃən]) - термін використовується переважно для характеристики процесу зміни або відновлення статутних капіталів банків або інших фінансових установ (від лат. re – повторна дія) та може означати: 1) зміну структури капіталу банку чи фінансової установи шляхом конвертації цінних паперів, наприклад, заміни облігацій акціями; 2) передачу на основі відповідних процедур всіх або частини акцій банку чи фінансової установи іншим власникам; 3) викуп державою банків шляхом обміну їх активів на облігації внутрішньої державної позики з подальшою їх монетизацією центральним банком (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

РЕКОНСИЛЯЦІЯ (англ. reconciliation [rekənsɪlɪˈeɪʃən]) - процедура контролю, яка полягає в ідентифікації та перевірці виконання кожного переказу за допомогою щонайменше трьох показників, визначених платіжною системою (джерело: Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137).

РИЗИК (англ. risk [rɪsk]) - поєднання трьох факторів:

загрози, вразливості та наслідків (джерело: The FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf); - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, матимуть негативний вплив на капітал та/або надходження банку. Основні види ризиків визначені нормативно-правовими актами Національного банку України (джерело: Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» від 29.12.2014 № 867 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 201). Зв'язок з іншими термінами: див. терміни «банк», «Національний банк України», «вразливість», «загроза», «наслідки»

РИЗИК-АПЕТИТ (СХИЛЬНІСТЬ ДО РИЗИКУ) (англ. risk appetite [risk 'æpitaɪt]) - сукупна величина за всіма видами ризиків та окремо за кожним із ризиків, визначених наперед та в межах допустимого рівня ризику, щодо яких банк прийняв рішення про доцільність/необхідність їх утримання з метою досягнення його стратегічних цілей та виконання бізнес-плану (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. –

Ст. 1936)

РИЗИК КРАЇНИ (англ. country risk ['kʌntri rɪsk]) - усі види ризиків, що виникають в економічному, політичному і соціальному середовищі країни реєстрації та ведення бізнесу боржника-нерезидента та можуть мати потенційний вплив на його спроможність обслуговувати борги (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - ризик втрат, який виникає в зв'язку з інвестиціями в ту чи іншу країну, обумовлений нестабільною політичною ситуацією, економічною кризою, обмежувальною політикою уряду або центрального банку щодо іноземних інвестицій тощо (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД (англ. risk-based approach [rɪsk-beɪst ə'prəʊtʃ]) - визначена банком система з управління ризиками легалізації кримінальних доходів/фінансування тероризму та вжиття ним відповідних заходів у спосіб та обсяги, які забезпечують ефективну мінімізацію таких ризиків залежно від їх рівня (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035).

РИЗИК РЕПУТАЦІЇ (англ. reputation risk [rɪpju(:)'teɪʃən rɪsk]) - наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливе сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, потенційними інвесторами або органами нагляду, який впливає на спроможність банку встановлювати нові відносини з контрагентами, надавати нові послуги або підтримувати наявні відносини, та може призвести банк (або його керівників) до фінансових втрат або зменшення

клієнтської бази, притягнення до адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035); - імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливого сприйняття іміджу банку клієнтами, контрагентами, акціонерами, наглядовими та контролюючими органами (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливе сприйняття іміджу фінансової установи клієнтами, контрагентами, акціонерами (учасниками) або органами нагляду. Це впливає на спроможність банку встановлювати нові відносини з контрагентами, надавати нові послуги або підтримувати існуючі відносини (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

РИЗИК ЮРИДИЧНИЙ (англ. legal risk ['li:gəl risk]) - наявний чи потенційний ризик для надходжень чи капіталу банку, який виникає через порушення або недотримання банком вимог законів, нормативно-правових актів та може призвести банк до фінансових втрат, зловживань, притягнення банку та/або його керівників до адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035)

РИЗИКИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ДОХОДІВ/ ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ (англ. legalization risks of the criminal incomes / terrorist financing [legalization risks ɒv ðə 'krɪmɪnl 'ɪnkʌmz / 'tɛrəɪst faɪ'nænsɪŋ]) - сукупність ризиків клієнтів банку та ризику використання послуг банку для легалізації кримінальних доходів/фінансування тероризму (джерело: Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: затверджене постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу» від 26.06.2015 № 417 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 62. – Ст. 2035).

РОЗВІДУВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ (англ. intelligence activities [ɪn'telɪdʒəns æk'tɪvɪtɪz]) - діяльність, яка здійснюється спеціальними засобами і методами з метою забезпечення визначених законом органів державної влади розвідувальною інформацією, сприяння реалізації та захисту національних інтересів, протидії за межами України, у тому числі у кіберпросторі, зовнішнім загрозам національній безпеці України (джерело: Про розвідувальні органи України: Закон України від 22.03.2001 № 2331-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 19. – Ст. 94)

РОЗВІДУВАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ (англ. intelligence information [ɪn'telɪdʒəns ɪnfə'meɪʃən]) - усні та зафіксовані на матеріальних носіях (у тому числі у зразках виробів і речовин) відомості, які неможливо отримати офіційним шляхом, про реальні та потенційні можливості, плани, наміри і дії іноземних держав, організацій та окремих осіб, що загрожують національним інтересам України, а також про події і обставини, що стосуються національної безпеки і оборони (джерело: Про розвідувальні органи України: Закон України від 22.03.2001 № 2331-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 19. – Ст. 94).

РОЗШУК АКТИВІВ (англ. asset search ['æset sɜ:tʃ]) - діяльність із визначення місцезнаходження активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні (джерело: Про Національне агентство України з питань виявлення,

розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – Ст. 2).

СЕЛЕКТИВНІСТЬ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (англ. risk profile selectivity [ˈrɪsk ˈprəʊfaɪl sɪˌlɛkˈtɪvɪti]) - показник профілю ризику, який кількісно характеризує його вибірку здатність (числове значення від 0 до 100, що показує відсоток митних оформлень, який профіль ризику дає можливість відбирати із загальної кількості митних оформлень) (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

СИСТЕМА BANKID (англ. BankID system [bæŋk aɪ-diːˈsɪstɪm]) - система програмно-технічних засобів та організаційно-технологічних заходів для забезпечення інформаційної взаємодії між абонентами в електронній формі. Система BankID призначена для надійного і захищеного передавання, обміну та управління інформаційними потоками між абонентами для проведення дистанційної ідентифікації користувачів системи BankID (джерело: Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України» від 30.08.2016 № 378 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 78. – Ст. 2545)

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ (англ. internal control system [ɪnˈtɜːnl kənˈtrəʊl ˈsɪstɪm]) - сукупність процедур, форм, способів і напрямів контролю, що забезпечує

порядок здійснення і досягнення цілей внутрішнього контролю в банку (джерело: Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» від 29.12.2014 № 867 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 201).

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ОПЕРАЦІЙ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ (англ. foreign exchange transaction monitoring system [ˈfɔrɪn ɪksˈtʃeɪndʒ trænzæksən ˈmɒnɪtərɪŋ ˈsɪstɪm]) - система, розроблена Корейською Республікою з метою ефективного моніторингу даних міжнародної торгівлі, обрання підозрілих компаній на основі логічних критеріїв, здійснення швидких аналітичних розслідувань (джерело: The APG Typology Report on Trade Based Money Laundering (July 20, 2012), р. 27 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatfgafi.org/publications/methodsandtrends/documents/trade-basedmoneylaunderingtypologies.html>).

СИСТЕМА ОЦІНКИ РИЗИКУ (англ. risk assessment system [rɪsk əˈsɛsmənt ˈsɪstəm]) - система положень, процедур і правил, на яких ґрунтується визначення кількості ризику, якості управління ним, рівня занепокоєння нагляду (вимірюється як сукупний ризик) і напряму зміни ризику (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978- 966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (англ. risk management system [rɪsk ˈmænɪdʒmənt ˈsɪstɪm]) - сукупність належним чином задокументованих і затверджених політики, методик і процедур управління ризиками, які визначають порядок дій, спрямованих на здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських

групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936).

СИСТЕМНИЙ РИЗИК (англ. systemic risk [sɪˈstɛmɪk rɪsk]) - (1). Ризик порушення діяльності всієї фінансової системи з потенційними серйозними негативними наслідками для внутрішнього ринку та реального сектору економіки. (2). Вірогідність того, що окремі фінансові установи внаслідок того, що в системі платежів вони взаємозв'язані між собою, не зможуть виконати свої зобов'язання за кредитними або іншими угодами в результаті неплатежів за операціями з іншими установами. (3). Ризик, пов'язаний з неспроможністю однієї фінансової установи (підприємства) виконати свої зобов'язання, що призводить до розбалансування діяльності інших установ або функціонування фінансової системи в цілому. (4). Ризик, пов'язаний з тим, що неспроможність одного учасника виконати свої зобов'язання належним чином стане причиною того, що й інші учасники не зможуть виконати свої зобов'язання належним чином. Потенційно системно важливими можуть бути всі типи і види фінансових інститутів, продуктів, ринків та інфраструктури. С. р. є одним із видів негативних зовнішніх ефектів у платіжній або фінансовій системах (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

СКІМІНГ (англ. skimming ['skɪmɪŋ]) - технологія копіювання даних магнітної смуги платіжної картки з використанням пристрою для зчитування інформації з магнітної смуги (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

СКРЕТЧ-КАРТКА (англ. scratch card [skrætʃ kɑ:d]) - засіб поповнення, який містить захищений від візуального сприйняття набір знаків і дає змогу поповнити електронний пристрій електронними грошима на певну суму (джерело: Положення про електронні гроші в Україні: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про

внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей» від 04.11.2010 № 481, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2010 р. за № 1336/18631 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 100. – Ст. 3571).

СЛІДЧИЙ (англ. investigator [in'vesti,gātər]) - службова

СМІШИНГ (англ. smishing [smiʃɪŋ]) - проведення масових SMS-розсилок, коли повідомлення шахраїв містить номер телефону банку чи компанії, за яким клієнту пропонується зателефонувати, з подальшою реалізацією певного сценарію вішингу, або запит карткових реквізитів та іншої конфіденційної інформації (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

СПЕЦИФІКАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ (англ. specification of the interaction [spesɪfɪ'keɪʃən òv ði ,ɪntər'ækʃən]) - документ, який визначає технічні параметри електронної взаємодії між абонентами системи BankID. У цьому документі визначаються методи та протоколи електронної взаємодії, рівні довіри (гарантії) та інші технічні параметри (джерело: Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про Єдину національну систему електронної дистанційної ідентифікації фізичних і юридичних осіб BankID Національного банку України» від 30.08.2016 № 378 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 78. – Ст. 2545).

СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ (англ. share capital [ʃeə 'kæpɪtl]) - капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства (джерело: Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50, /№ 50-51/. – Ст. 384).

СТЕЙКХОЛДЕР (англ. stakeholder ['steɪkhəʊldə]) - (1)

Фізична або юридична особа, прямо чи опосередковано зацікавлена в фінансових або інших результатах діяльності компанії. (2) Групи впливу, що існують в компанії чи поза нею, інтереси яких необхідно враховувати в процесі діяльності. Зазвичай, під терміном С. розуміють широке коло осіб: акціонерів компанії, її кредиторів, позичальників, клієнтів, членів органів управління, співробітників компанії, представників органів влади, громадськості тощо. Теорія С., як одна із концепцій етики бізнесу, була розроблена Р. Фріманом у 1984 р. В українській мові для позначення терміну С. прийнято вживати вираз «причетна сторона» (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923- 2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

СТОП-ЛИСТ (англ. hot list [hɒt list]) - список підозрілих номерів або серій платіжних карток, який розміщено в торговому терміналі або іншому пристрої. С.-л. використовують для виявлення та блокування будь-якої операції з підозрілими платіжними картками (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

СТУПІНЬ РИЗИКУ (англ. risk degree [risk di'gri:]) - результат кількісної оцінки ризику (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. state financial monitoring entities [stet faɪ'nænʃəl'mɒnɪtərɪŋ'entɪtɪz]) - Національний банк України, центральний орган виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, Міністерство юстиції України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сфері надання послуг поштового зв'язку, у сфері економічного розвитку, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, спеціально уповноважений орган (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

СУКУПНІСТЬ ЗЛОЧИНІВ (англ. set of crimes [set ɒv kraɪmz]) - вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, за жоден з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються злочини, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

СУПЕРВІЗОР (англ. supervisor ['sju:pəvaɪzə]) - особа, яка відповідальна за аспекти фінансового та ділового розвитку наркоторгівлі та контролює обсяги продукту, поставок та прибутків (джерело: FATF Report: Financial flows linked to the production and trafficking of Afghan opiates [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financial-flows-linked-to-production-andtrafficking-of-afghan-opiates.pdf>).

СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНЕ ДІЯННЯ, ЩО ПЕРЕДУЄ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (англ. socially dangerous act preceding the legalization (laundering) of the proceeds of crime (or predicate offence) [səʊʃəli 'deɪndʒrəs ækt pri(:)'si:dɪŋ də legalization ('lɔ:ndərɪŋ) ɒv də 'prəʊsi:dz ɒv kraɪm (ɔ: 'prɛdɪkɪt ə 'fens)]) - діяння, за яке Кримінальним кодексом України передбачено основне

покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або діяння, вчинене за межами України, якщо воно визнається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за Кримінальним кодексом України, внаслідок вчинення якого незаконно одержані доходи (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057; Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

СХЕМА ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ (англ. money laundering and terrorist financing scheme [ˈmʌni ˈlɔːndəriŋ ænd ˈter(ə)rɪst ˈfaɪnæns(t)ɪŋ ski:m]) - конкретна операція або випадок відмивання коштів або фінансування тероризму, в якому різні методи (технології, механізми та інструменти) об'єднані в єдине ціле (джерело: FATF Report: Money laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20and%20TF%20vulnerabilities%20legal%20professionals.pdf>).

ТАЄМНИЦЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ (англ. financial monitoring secret [faɪ'nænsjəl 'mɒnɪtəriŋ 'si:krit]) - інформація, отримана під час здійснення державного фінансового моніторингу спеціально уповноваженим органом, а саме інформація про фінансові операції та їх учасників, додаткова інформація, інша інформація, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму чи фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення та/або іншими незаконними фінансовими операціями (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів,

одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ТАРГЕТИНГ (англ. targeting ['tɑ:ɡɪtɪŋ]) - спосіб аналізу та оцінки ризиків, відповідно до якого попередньо проаналізовані, в тому числі із застосуванням АСАУР, зовнішньоекономічні операції підлягають додатковій оцінці на предмет наявності ризиків із використанням доступних органам ДФС (їх структурним підрозділам) джерел інформації (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323).

ТЕМНИЙ ГАМАНЕЦЬ (англ. dark wallet [dɑ:k 'wɒlɪt]) - гаманець на основі браузер, призначений для забезпечення анонімності біткоїн-операцій шляхом включення у себе наступних можливостей: авто-анонімайзер (міксер); децентралізована торгівля, неконтрольовані краудфандингові платформи; чорний ринок фондових майданчиків та децентралізовані ринки, такі як Silk Road (джерело: FATF Report: Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>).

ТЕНДЕР (ТОРГИ) (англ. tender (auction) ['tendə ('ɔ:kʃ(ə)n)]) - здійснення конкурентного відбору учасників з метою визначення переможця торгів згідно з процедурами, установленими цим Законом (крім переговорної процедури закупівлі) (джерело: Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII // Відомості Верховної Ради України. –

2016. – № 9. – Ст. 89).

ТЕХНІКА ВІДМИВАННЯ КОШТІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ (англ. money laundering and terrorist financing technique [ˈmʌni ˈlɔːndərɪŋ ænd ˈter(ə)rɪst ˈfɑːnəŋ(t)sɪŋ tekˈniːk]) - конкретна дія або прийом, що використовується для здійснення діяльності з відмивання коштів і / або фінансування тероризму. Прикладами техніки ВК/ФТ є розпорошення (структурування) фінансових операцій, змішування законних і незаконних грошових коштів, завищення або заниження вартості товарів, банківські перекази грошових коштів і т.д. (джерело: FATF Report: Money laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20and%20TF%20vulnerabilities%20legal%20professionals.pdf>). Зв'язок з іншими термінами: див. терміни «відмивання коштів», «фінансування тероризму», «змішування», «переказ коштів».

ТИПОЛОГІЯ ВК/ФТ (англ. ML/FT typology [taɪˈpɒlədʒi]) - зразок чи декілька типів схем чи методів з відмивання коштів та фінансування тероризму (джерело: FATF Report: Money laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20and%20TF%20vulnerabilities%20legal%20professionals.pdf>). Зв'язок з іншими термінами: див. терміни «відмивання коштів», «фінансування тероризму», «схема ВК/ФТ», «метод ВК/ФТ».

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА (англ. shadow economy [ˈʃædəʊ ɪ ˈkɒnəmi]) - прихована економічна діяльність всупереч чинним законодавчим актам і державним нормативам. Сукупність не контрольованих державою, нерегламентованих і протиправних видів економічної діяльності (джерело: Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К.: КОНДОР, 2006. – 356 с.).

ТОР (англ. tor [tɔː]) - підпільна розподілена мережа комп'ютерів в Інтернеті, що приховує справжню IP-адресу, а відтак й особистість користувачів мережі, шляхом маршрутизації повідомлень/операцій через декілька

комп'ютерів по всьому світу та загорання їх у численні шари шифрування (джерело: FATF Report: Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>).

ТРАНЗИТ (англ. transit ['tranzit]) - митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів України або в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552); - перевезення товарів з однієї до іншої іноземної держави територією України між двома пунктами або в межах одного пункту пропуску через державний кордон України, за винятком випадків, коли право власності чи право володіння та користування товаром у разі такого перевезення на території України в установленому порядку переходить від однієї до іншої особи (джерело: Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20.02.2003 № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст. 148).

ТРАНСАКЦІЯ (англ. transaction [tran'zakʃ(ə)n]) - (1) Операція щодо переказу коштів з одного рахунка на інший. (2) Ініційована власником картки послідовність повідомлень, які передають один одному учасники системи для обслуговування власника картки (здійснення доступу до рахунка з метою його дебетування, кредитування чи з'ясування його стану). (3) Угода з цінними паперами. (4) Бухгалтерська проводка. (5) Угода, яка супроводжується взаємними поступками. Основними характеристиками Т. є: неподільність, узгодженість, надійність, ізолюваність від інших Т. Термін Т. також часто

використовують для характеристики будь-якої результативної фінансової чи комерційної операції (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978- 966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503); - інформація в електронній формі про окрему операцію із застосуванням платіжної картки, яка сформована за результатами її виконання, що передається друг другу учасниками платіжної системи для обслуговування держателів платіжних карток (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

ТРАСТ (ДОВІРЧИЙ ФОНД) (англ. trust [trast]) - відповідно до статті II Гаазької конвенції «Про право, що застосовується до трастів та їх визнання» (1985) (англ. The Hague Convention on the Law Applicable to Trusts and their Recognition) термін «траст» означає правові відносини створені ... якоюсь особою чи довірительом, коли майно передали під контроль довірчого власника в інтересах бенефіціара або для іншої особливої мети (джерело: The FATF study «The misuse of corporate vehicles, including trust and company service providers» (October 13, 2006), Anex I. Glossary. [Електронний ресурс] – Режим

доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/themisuseofcorporatevehiclesincludingtrustandcompanyserviceproviders.html>); - корпоративна структура, яка відокремлює юридичне право власності (контролю) від бенефіціарної власності. Трасти є дуже важливими для передання прав власності на майно та управління майном. Тривалість існування трасту зазвичай є обмеженою. У багатьох юрисдикціях трасти не потрібно реєструвати, тому це може ускладнювати ідентифікацію бенефіціарного власника трасту. Трасти є звичайними юридичними інструментами, але цивільне право передбачає існування деяких структур, що дозволяють відокремлювати право власності від власності бенефіціара (джерело: The FATF study «The misuse of corporate vehicles, including trust and company service providers» (October 13, 2006),

Anex VI. Corporate Vehicles. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/themisuseofcorporativevehiclesincludingtrustandcompanyserviceproviders.html>); - юридична особа-нерезидент, яка провадить свою діяльність на основі довірчої власності, де повірений діє за рахунок і в інтересах довірителя, а також зобов'язується за винагороду виконувати певні юридичні дії (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057)

ТРЕЙДЕР БУФЕРНИЙ (англ. buffer trader ['bʌfə 'treɪdə]) - карусельна схема ухилення від сплати ПДВ могла б працювати, якби «зникаючий трейдер» продавав товар безпосередньо експортеру (який виконує роль брокера). Однак, виникало б питання щодо існування експортера, якби всі угоди здійснювались без товарів чи з компаніями без імені. Таким чином, ще одна компанія бере участь у ланцюжку в якості буфера для створення відстані між експортером та зникаючим трейдером (джерело: The FATF Laundering the proceeds of VAT Carousel Fraud Report (February 23, 2007), Anex II. Glossary. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/laundryingtheproceedsofvatcarouselfraudreport.html>).

ТРЕЙДЕР-ПОСЕРЕДНИК (англ. conduit trader ['kɒndɪt 'treɪdə]) - трейдер, який купує товар в одній країні та відразу його продає в іншій країні (джерело: The FATF project «Laundering the proceeds of VAT Carousel Fraud Report» (February 23, 2007), Anex II. Glossary. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/laundryingtheproceedsofvatcarouselfraudreport.html>).

УНИКНЕННЯ РИЗИКУ (англ. avoid risk [ə'vɔɪd rɪsk]) - припинення здійснення операцій, що з високою ймовірністю настання призводять до значних збитків (джерело: Положення

про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936).

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (англ. risk management [ˈrɪsk ˈmænɪdʒmənt]) - заходи, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, із створення та забезпечення функціонування системи управління ризиками, яка передбачає, зокрема, визначення (виявлення), оцінку (вимірювання), моніторинг, контроль ризиків, з метою їх зменшення (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057); - робота органів доходів і зборів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів. Під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552); - систематичний процес виявлення, ідентифікації, оцінки, моніторингу та контролю ризиків (джерело: Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» від 29.12.2014 № 867 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 201).

УПУЩЕНА ВИГОДА (англ. lost of profit [lɒst ɒv ˈprɒfɪt]) - доход або прибуток, який міг би одержати суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності в разі здійснення зовнішньоекономічної операції і який він не одержав внаслідок

дії обставин, що не залежать від нього, якщо розмір його передбачуваного доходу або прибутку можна обґрунтувати (джерело: Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377).

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ (англ. tax evasion [tæks ɪ'veɪz(ə)n]) - дії, направлені на незаконну несплату або недоплату податків, як правило, шляхом навмисного внесення неправдивої декларації або неподання декларації до податкових органів, наприклад, шляхом зазначення меншого доходу, прибутку, ніж фактично було отримано, або шляхом завищення показників по відрахуванню. У. в. н. п. тягне за собою кримінальну або цивільно-правові відповідальність (джерело: Financial Transparency Glossary. ISBN: 978-3-943497-51-9 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.transparency.ee/cm/files/2014_financialtransparencyglossary_en.pdf)

УЧАСНИК КЛІРИНГУ (англ. clearing member ['klɪərɪŋ 'mɛmbə]) - член клірингової палати. Розрахунки за всіма угодами повинні здійснюватися лише через У. к. Розрізняють прямого та генерального У. к. Прямий У. к. може здійснювати розрахунок тільки за своїми власними зобов'язаннями. Генеральний У. к. може здійснювати розрахунок як за власними зобов'язаннями, так і за зобов'язаннями клієнтів (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

УЧАСНИКИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ (англ. participants of the financial services market [pa:'tɪsɪpənts ɒv ðə faɪ'nænʃəl 'sɜ:vɪsɪz 'mɑ:kɪt]) - особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру саморегульованих організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; споживачі фінансових послуг. Законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть визначатися інші учасники ринків фінансових

послуг (джерело: Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1).

ФАЙЛ-ВІДПОВІДЬ (англ. file-response [faɪl-rɪs'pɒns]) - електронний документ (набір даних визначеної структури), що формується СПФМ та надсилається Держфінмоніторингу і містить відповідь на запит Держфінмоніторингу. Файл-відповідь може містити декілька відповідей на запити (джерело: Порядок електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України» від 24.11.2015 № 1085, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2015 р. за № 1593/28038 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 6. – Ст. 318).

ФАКТОРИ РИЗИКУ (англ. risk factors [rɪsk 'fæktəz]) - обставини, які можуть призвести до часткової або повної втрати грошових коштів клієнта, у тому числі за рахунок зниження вартості цінних паперів або інших фінансових інструментів (джерело: Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами: затверджено рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами» від 12.12.2006 № 1449 (у редакції рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 15.11.2011 № 1638), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 січня 2007 р. за № 52/13319 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 6. – Ст. 235).

ФАКТОРИНГ (англ. factoring ['fæktərɪŋ]) - взяття на себе зобов'язань однієї компанії іншою (джерело: The APG Typology Report on Trade Based Money Laundering (July 20, 2012), par. 175

[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/tradebasedmoneylaunderingtypologies.html>); - процес перепоступки факторингової компанії неоплачених боргових вимог (рахунків-фактур) у поєднанні з елементами фінансового, бухгалтерського, інформаційного, страхового, юридичного та іншого обслуговування постачальника (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

ФІАТНІ ГРОШІ (англ. fiat money [ˈfiæt ˈmlni]) - гроші, законні платіжні засоби, номінальна вартість яких встановлюється, забезпечується та гарантується державою на основі свого авторитету та влади. Ф. г. не мають самостійної внутрішньої вартості, співставної зі встановленим державою і зазначеним на банкноті чи монеті номіналом. Ф. г. не мають гарантій обміну у фіксованій пропорції на золото або інші дорогоцінні метали. Їх обіг здійснюється на основі розпорядження, яке спирається на задекларований авторитет державної влади (джерело: Финансово-кредитный энциклопедический словарь / Под общ. ред. А.Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – С. 1008)

ФІКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (англ. fictitious activity of a business entity [fikˈtɪʃəs ækˈtɪvɪtɪ ðv ə ˈbɪznɪs ˈentɪtɪ]) - ознаки фіктивності, що дають підстави для звернення до суду про припинення юридичної особи або припинення діяльності фізичною особою - підприємцем, в тому числі визнання реєстраційних документів недійсними: зареєстровано (перереєстровано) на недійсні (втрачені, загублені) та підроблені документи; незареєстровано у державних органах, якщо обов'язок реєстрації передбачено законодавством; зареєстровано (перереєстровано) у органах державної реєстрації фізичними особами з подальшою передачею (оформленням) у володіння чи управління підставним (неіснуючим), померлим, безвісти зниклим особам або таким особам, що не мали наміру провадити фінансово-господарську діяльність або реалізовувати повноваження; зареєстровано (перереєстровано) та проваджено фінансово-

господарську діяльність без відома та згоди його засновників та призначених у законному порядку керівників (джерело: Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144)

ФІКТИВНЕ БАНКРУТСТВО (англ. fictitious bankruptcy [fɪk'tɪʃəs 'bæŋkrəptsi]) - завідомо неправдива офіційна заява громадянина - засновника (учасника) або службової особи суб'єкта господарської діяльності, а так само громадянина - суб'єкта підприємницької діяльності про фінансову неспроможність виконання вимог з боку кредиторів і зобов'язань перед бюджетом, якщо такі дії завдали великої матеріальної шкоди кредиторам або державі (джерело: Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122).

ФІКТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО (англ. fake entrepreneurship [feɪk ˌɒntɹəprə'ni:ʃɪp]) - створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

ФІНАНСИ (англ. finances ['faɪnænsɪz]) - економічна категорія, яка відображає сукупність економічних відносин, пов'язаних із розподілом та перерозподілом ВВП, а в окремих випадках і національного багатства країни, з метою формування фінансових ресурсів, створення фондів грошових коштів та їхнього використання для забезпечення соціально-економічного розвитку країни. На практиці категорія Ф. знаходить свій прояв у неперервному русі розподіленої вартості за допомогою конкретних видів доходів, надходжень, нагромаджень, відрахувань, видатків, витрат, а також у русі фінансових ресурсів. За своїм змістом Ф. відображають кінцеву мету розподільних і перерозподільних процесів – формування та використання фондів грошових коштів, які поділяють на централізовані та децентралізовані (джерело: Фінанси:

підручник. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.] за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.).

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ (англ. financial security of the state [faɪ'nænʃl sɪ'kjʊərətɪ əv ðə steɪt]) - захищеність інтересів держави у фінансовій сфері, або такий стан бюджетної, податкової та грошово-кредитної систем, що гарантує спроможність держави ефективно формувати, зберегти від надмірного знецінення та раціонально використовувати фінансові ресурси країни для забезпечення її соціально-економічного розвитку і обслуговування фінансових зобов'язань (джерело: Фінансова безпека держави. Сухоруков А.І., Ладюк О.Д. : [навч. посібник]. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.).

ФІНАНСОВА ХОЛДИНГОВА ГРУПА (англ. financial holding group [fɪ'nænʃ(ə)l 'həʊldɪŋ gru:p]) - об'єднання, яке складається переважно або виключно із установ, що надають фінансові послуги, причому серед них має бути щонайменше один банк, а материнська компанія має бути фінансовою установою (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503)

ФІНАНСОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ (англ. financial investigation [faɪ'nænʃəl ɪn'vestɪ'geɪʃən]) - дослідження фінансових аспектів злочинної діяльності. Головна ціль фінансових розслідувань – виявити та задокументувати переміщення грошей під час здійснення злочинної діяльності (джерело: FATF Report: Operational Issues Financial Investigations Guidance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Operational%20Issues_Financial%20investigations%20Guidance.pdf).

ФІНАНСОВИЙ ІНЖИНІРИНГ (англ. financial engineering [fɪ'nænʃ(ə)l ɪndʒɪ'nɪərɪŋ]) - (1) Розробка нових фінансових інструментів, схем або технологій здійснення фінансових операцій з метою вдосконалення управління фінансами та мінімізації ризиків. (2) Комбінування фінансових інструментів з різними параметрами ризику та прибутковості з метою

реалізації інвестиційної стратегії бізнесу при формуванні інвестиційних портфелів банків та інвестиційних компаній. Ф. і широко використовують в процесі структурованого фінансування і сек'юритизації (джерело: Финансовые инструменты / под ред. Ф. Фабоцци ; [пер. с англ. Е. Востриковой, Д. Ковалевского, М. Орлова]. – М.: Эксмо, 2010. – 864 с.).

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ (англ. financial monitoring [faɪ'nænsjəl 'mɒnɪtərɪŋ]) - сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

ФІНАНСУВАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ (англ. financing of proliferation of weapons of mass destruction [faɪ'nænsɪŋ ðv prəʊ.lɪfə'reɪʃən ðv 'wepənz ðv mæs dɪs'trʌkʃən]) - дії, які передбачають надання коштів та фінансових послуг з метою їх використання (повністю або частково) для виробництва, купівлі, володіння, розробки, експорту, транскордонного переміщення, посередницької діяльності, транспортування, передачі, накопичення або застосування ядерної, хімічної або біологічної зброї і засобів її доставки, включаючи матеріали, які до них відносяться (технологія та продукція подвійного призначення, яка використовується у протизаконних цілях), в порушення національного законодавства або міжнародних зобов'язань (джерело: FATF Report: Combatting Proliferation Financing: A Status Report on Policy Development and Consultation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Status-report-proliferation->

financing.pdf); - дії з надання, збору чи використання будь-яких активів для розповсюдження зброї масового знищення, за вчинення яких передбачені міжнародні санкції (джерело: Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057)

ФІСКАЛЬНІ РИЗИКИ (англ. fiscal risks ['fiskəl rɪks]) - ризики, виявлення яких спрямоване на недопущення мінімізації сплати податків і зборів, митних та інших платежів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій (джерело: Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю» від 31.07.2015 № 684, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 р. за № 1021/27466 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 60. – Ст. 2323)

ФІШИНГ (англ. phishing ['fɪʃ.ɪŋ]) - один з методів шахрайства з використанням соціальної інженерії, який полягає в тому, що зловмисники, імітуючи діяльність реально існуючих компаній та банків-емітентів та використовуючи не голосові засоби комунікації, під різними приводами намагаються отримати (вимагають) у держателів платіжних карток карткові реквізити та іншу конфіденційну інформацію (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА», 2018. – 86 с.).

ФОРВАРДНА УГОДА (англ. forward operation (FWD) ['fɔːwəd ˈprəːreɪʃ(ə)n]) - термінова угода з обміну валют за раніше узгодженим курсом, яка укладається сьогодні, проте дата валютування (виконання контракту) відкладена на визначений термін у майбутньому (джерело: Валюта і валютна

політика / С.В. Науменкова, В.І. Міщенко. – К.: Знання, 2010. 84 с.).

ФОРФЕЙТИНГ (англ. forfeiting ['fɔ:fitɪŋ]) - купівля дебіторської заборгованості без права регресу (обороту) документів на попереднього власника. Ф. інколи ще називають форфетуванням (джерело: *Финансово-кредитный энциклопедический словарь / Под общ. ред. А.Г. Грязновой. – М.: Финансы и статистика, 2002. – С. 1059.*)

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА (англ. fundamental principles of domestic law [ˌfʌndə'mentl 'prɪnsəplz ɒv dəʊ'mestɪk lɔ:]) - цей термін відноситься до основних правових принципів, на яких базуються національні правові системи і які надають структуру, в середині якої створюються закони та здійснюються повноваження. Ці фундаментальні принципи зазвичай містяться або виражені у національній Конституції чи подібному документі, або ж через рішення суду найвищого рівня, який має повноваження робити тлумачення або визначення національного законодавства, які носять обов'язковий характер. Хоча це буде відрізнятися від країни до країни, деякі приклади таких фундаментальних принципів включають права на належний процес, презумпцію невинуватості та право людини на ефективний захист у судах (джерело: *The FATF Recommendations General Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>*)

ХАВАЛА ТА ІНШІ ПОСТАЧАЛЬНИКИ АНАЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ (ХІПАП) (англ. hawala and other similar service providers [hə'vɑ:lə ənd 'ʌðə 'sɪmɪlə 'sɜ:vɪs prə'vaɪdə]) - служби грошових переказів, які пов'язані з конкретними географічними регіонами або етнічними спільнотами, що забезпечують переказ та отримання грошових засобів або еквівалентних цінностей та здійснюють розрахунки шляхом торгівлі, готівкових платежів та взаємозаліків протягом тривалого часу. Деякі ХІПАП мають особисті назви – «хавала», «хунді» та «тіньовий банкінг» (джерело: *The role of Hawala and*

other similar service providers in money laundering and terrorist financing (October 2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Role-of-hawala-and-similar-inmml-tf.pdf>).

ХЕДЖУВАННЯ (англ. hedging ['hɛdʒɪŋ]) - метод пом'якшення ризику, який полягає у визначенні об'єкта хеджування та підборі до нього адекватного інструменту хеджування. Суть хеджування полягає в компенсації збитків від об'єкта хеджування за рахунок прибутку від інструменту хеджування, які виникають за одних і тих самих умов чи подій. За наявності хеджування банк позбавляється як ризику, так і можливості отримання додаткового прибутку (за винятком хеджування за допомогою опціонів): якщо умови чи події будуть сприятливими з точки зору об'єкта хеджування, то будь-який прибуток автоматично перекриватиметься збитками від інструменту хеджування (джерело: Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затверджено постановою Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 № 64 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1936); - метод зменшення ризику шляхом визначення об'єкта Х. та підбору до нього адекватного інструменту Х. Х. полягає в компенсації збитків від об'єкта Х. за рахунок прибутку від інструменту Х., які виникають за одних і тих самих умов чи подій. За наявності схеми Х. банк повністю ліквідує як ризик, так і можливість отримання додаткового прибутку: якщо умови чи події будуть сприятливими з точки зору об'єкта Х., то будь-який прибуток автоматично перекриватиметься збитками від інструменту Х. Цей метод використовують з метою диверсифікації або пом'якшення ризику (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

ЦЕНТРАЛІЗОВАНА ВІРТУАЛЬНА ВАЛЮТА (англ. centralised virtual currency ['sentrəlaɪzd 'vɜ:tʃuəl 'klɔ:nsɪ]) -

віртуальна валюта, що має єдиний адміністративний орган (адміністратора) – тобто, третю сторону, що контролює систему. Адміністратор емітує валюту; встановлює правила її використання; веде централізований реєстр платежів та має право вилучати валюту з обігу (джерело: FATF Report: Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>).

ЦІНА (англ. price [praɪs]) - виражений у грошовій формі еквівалент одиниці товару (продукції, робіт, послуг, матеріально-технічних ресурсів, майнових та немайнових прав), що підлягає продажу (реалізації), який повинен застосовуватися як тариф, розмір плати, ставки або збору, крім ставок і зборів, що використовуються в системі оподаткування (джерело: Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144).

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗУЄ ДЕРЖАВНУ ПОДАТКОВУ І МИТНУ ПОЛІТИКУ (англ. central executive body, which ensures the formation and implementation of state tax and customs policy ['sentrəl ɪg'zɛkjətɪv 'bɒdi, wɪtʃ ɪn'fʊəz ðə fə: 'meɪʃən ænd ɪmplɪmən'teɪʃən ɒv steɪt tæks ænd 'klɒstəmz 'pɒlɪsi]) - центральний орган виконавчої влади, що є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики, забезпечення формування та реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску (джерело: Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-

VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45; № 46-47; № 48. – Ст. 552).

ЧИСТИЙ ДОХІД ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ (ТОВАРІВ, РОБІТ, ПОСЛУГ) (англ. net income from sales of products (goods, works, services) [net 'ɪnkʌm frɒm seɪlz ɒv 'prɒdʌkts (gʊdz, wɜ:kz, 'sɜ:vɪsɪz)]) - дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів (джерело: Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 365; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»» від 07.02.2013 № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 19. – Ст. 665).

ШАХРАЙСТВО З ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ (англ. fraud with financial resources [frɔ:d wɪð faɪ'nænʃəl rɪ'sɔ:sɪz]) - надання завідомо неправдивої інформації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим чи органам місцевого самоврядування, банкам або іншим кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків у разі відсутності ознак злочину проти власності (джерело: Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131).

ШИМІНГ (англ. shimming ['ʃɪmɪŋ]) - технологія отримання даних з чипу картки клієнта (джерело: Основи платіжного картознавства: посібник-довідник для прокурорів та суддів / Під заг. редакцією Карпова О.О. – К.: Українська міжбанківська Асоціація членів платіжних систем «ЕМА»,

2018. – 86 с.). Зв’язок з іншими термінами: див. терміни «платіжна картка», «клієнт».

ЮРИДИЧНИЙ РИЗИК (англ. legal risk ['li:g(ə)l rɪsk]) - наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через порушення або недотримання банком вимог законів, нормативно-правових актів, угод, прийнятої практики або етичних норм, а також через можливість двозначного їх тлумачення. Банківські установи наражаються на Ю. р. через те, що мають відносини з великою кількістю зацікавлених сторін, наприклад, клієнтами, контрагентами, посередниками тощо, органами нагляду, податковими та іншими уповноваженими органами. Ю. р. може призвести до сплати штрафних санкцій та адміністративних стягнень, необхідності грошового відшкодування збитків, погіршення репутації, погіршення позицій банку на ринку, звуження можливостей для розвитку і зменшення можливостей правового забезпечення виконання угод (джерело: Банківська енциклопедія / колектив авторів. – ISBN 978-966-346-923-2. – К.: ЦНД НБУ «Знання», 2011. – С. 503).

6. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	<i>За вибором студента</i>
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2021-2022
		семестр
		3
Загальна кількість годин - 60		Лекції

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента – 6 - 8.	Рівень освіти – другий (магістерський)	12 год
		Практичні/ семінарські заняття
		18 год
		Самостійна робота
		30 год
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Організація поточного контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у сфері економіки» здійснюється на основі результатів поточного контролю. Завдання ПК – перевірка розуміння та опанування навчального матеріалу змістового модуля, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань. Загальним об'єктом оцінювання знань студентів є відповідна частина навчальної програми з навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у сфері економіки», засвоєння якої перевіряється під час поточного контролю. Об'єктами поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Запобігання злочинам у сфері економіки» виступають їх успішність на практичних заняттях, виконання контрольних та індивідуальних завдань. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту

індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем наприкінці вивчення дисципліни. Критеріями оцінювання ПК є: систематичність, активність та успішність роботи студента на практичних заняттях, а також оцінка за контрольну роботу. Виконання контрольних завдань може проводитися у формі тестування. Підсумковий бал за результатами ПК оформляється під час останнього практичного заняття відповідного семестру.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
П/з	колоквіум	П/з	колоквіум		
max 30	max 20	max 20	max 10	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі,

		можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми,

		<p>навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і
зараховано		

		<p>майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота,		0 – 34

8. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Поняття, ознаки злочинності у сфері економіки та її правова природа.
2. Форми прояву злочинності у сфері економіки.
3. Сучасний стан і тенденції поширення злочинності у сфері економіки в Україні.
4. Сучасний стан і тенденції поширення злочинності у сфері економіки в світі.
5. Види злочинності у сфері економіки.
6. Типові кримінальні схеми і технології протиправної діяльності суб'єктів господарювання.
7. Заходи запобігання і протидії злочинності у сфері економіки.
8. Ідентифікація, аналіз та оцінювання ризиків вчинення кримінальних правопорушень у сфері економіки.
9. Загальні положення застосування ризик-орієнтованого підходу щодо оцінки змісту злочинності.
10. Вплив економічної злочинності на національну безпеку та інші об'єкти правового захисту, а також на тінізацію світової економіки.
11. Негативні соціальні наслідки злочинності у сфері економіки.
12. Поняття та види причин і умов, які сприяють, вчиненню кримінальних правопорушень у сфері економіки.
13. Проблеми запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом.
14. Проблеми, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері економічної безпеки, а також відповідних стратегій у цьому напрямі.
15. Поняття суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки та їх види.

16. Правовий статус та нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів запобігання і протидії злочинності у сфері економіки.

17. Зміст діяльності, пов'язаної із запобіганням і протидією протиправним посяганням на економіку з боку суб'єктів господарювання, з урахуванням міжнародних інституцій та стандартів.

18. Загальна характеристика міжнародних стандартів запобігання та протидії злочинності у сфері економіки.

19. Роль та місце Конвенцій ООН, Ради Європи, ЄС і стандартів FATF у правовому механізмі запобігання і протидії злочинності у сфері економіки в Україні та світі.

20. Система міжнародних органів та організацій, що здійснюють запобігання та протидію злочинності у сфері економіки, та їх взаємодія і координація діяльності поміж собою.

21. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

22. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

23. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

24. Запобігання кримінальним правопорушенням проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

25. Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням проти системи грошового обігу, фондового ринку і порядку обігу деяких документів.

26. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти бюджетної системи.

27. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти бюджетної системи.

28. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти бюджетної системи.

29. Запобігання кримінальним правопорушенням проти бюджетної системи.

30. Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням проти бюджетної системи.

31. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти порядку переміщення предметів через митний кордон України.

32. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти порядку переміщення предметів через митний кордон України.

33. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти порядку переміщення предметів через митний кордон України.

34. Запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку переміщення предметів через митний кордон України.

35. Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку переміщення предметів через митний кордон.

36. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти прав кредиторів.

37. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти прав кредиторів.

38. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти прав кредиторів.

39. Запобігання кримінальним правопорушенням проти прав кредиторів.

40. Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням проти прав кредиторів.

41. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти порядку приватизації.

42. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти порядку приватизації.

43. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти порядку приватизації.

44. Запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку приватизації.

45. Зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку приватизації.

46. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю.

47. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти порядку зайняття господарською діяльністю.

48. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю.

49. Запобігання кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

50. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти порядку зайняття господарською діяльністю.

51. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

52. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

53. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

54. Запобігання кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

55. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти системи оподаткування

і системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

56. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції.

57. Кримінологічна характеристика осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти засад добросовісної конкуренції.

58. Причини та умови вчинення кримінальних правопорушень проти засад добросовісної конкуренції.

59. Запобігання кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

60. Зарубіжний досвід запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти засад добросовісної конкуренції.

З М І С Т

Вступ.....	3
1. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	5
2. Програма навчальної дисципліни “Запобігання злочинам у сфері економіки”.....	7
3. Завдання для практичних занять та самостійної роботи.....	10
4.. Самостійна робота студентів.....	31
5. Словник основних термінів	32
6. Поточний та підсумковий контроль знань студентів.....	134
7. Програмні питання	140

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАПОБІГАННЯ
ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ»
для студентів 1 курсу денної форми навчання
другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»**

У к л а д а ч і: Колб Олександр Григорович
Новіков Олег Володимирович

Відповідальний за випуск *Б. М. Головкін*

Редактор *О. І. Борисенко*